

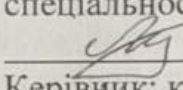
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

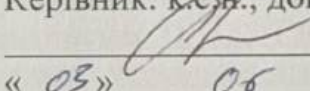
Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:

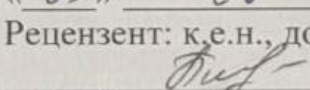
**«УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД»)»**

08-43.БКР.008.00.072.ТЧ

Виконав: студент 4 курсу, групи МФКД-206
спеціальності 073 — «Менеджмент»

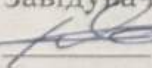
 Макотовчук А.В.
Керівник: к.е.н., доцент каф. ФІМ

 Коваль Н.О.
« 03 » 06 2024 р.

Рецензент: к.е.н., доцент каф. ПЛМ
 Пілявоз Т.М.
« 05 » 06 2024 р.

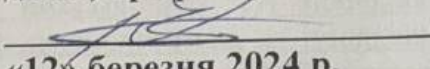
Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

« 14 » 06 2024 р.

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В.В.

«12» березня 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Макотовчуку Антону Володимировичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства (на прикладі акціонерного товариства «Ямпільський приладобудівний завод»)»

Керівник роботи Коваль Наталія Олегівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.

2. Строк подання студентом проекту (роботи): 31.05.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Лопатовська О. О., Гаєвська О. С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2022. № 1. С. 118-123; Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 14-23; Черняєв О., Ігнатенко Н., Виноградня В. Теоретичні аспекти управління ліквідністю та платоспроможністю організації. Наука і техніка сьогодні. 2023. Випуск 3 (17); Лопатовська О., Пономарьова К. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 5, Том 1. С. 222-233; фінансова звітність АТ «Ямпільський приладобудівний завод»; законодавчо-нормативні акти.

4. Зміст текстової частини:

в першому розділі – дослідити сутність поняття ліквідність та платоспроможність підприємства, дослідити механізм управління та визначити методичні підходи до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства;

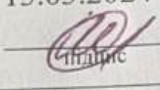
у другому розділі – проаналізувати види діяльності, основні показники фінансово-господарської діяльності та ліквідність і платоспроможність АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр.;

у третьому розділі – розробити пропозиції щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю та визначити перспективний рівень ліквідності активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

5. Перелік графічного матеріалу: Таблиці: 1. Оцінка основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 2. Структура активів і пасивів балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 3. Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 4. Аналіз показників платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» (фінансової стійкості) за 2021-2023 роки. 5. Прогнозні значення показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на 2024 рік

Рисунки: 1. Визначення економічної категорії «ліквідність» підприємства. 2. Визначення економічної категорії «платоспроможність» підприємства. 3. Основні напрямки управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. 4. Основні елементи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. 5. Етапи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. 6. Динаміка загального коефіцієнта ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 7. Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 8. Заходи щодо підтримки ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». 9. Етапи ефективної реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення платоспроможності та ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

6. Консультанти розділів проекту (роботи):

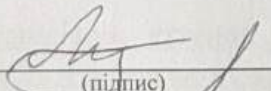
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	к.е.н., доц. Ткачук Н.М.	13.03.2024 р.	29.05.2024 р.
			

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

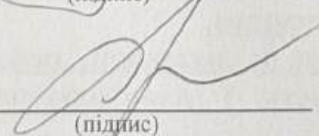
№ з/п	Назва та зміст етапу	Термін виконання		Примітка
		початок	завершення	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи (БКР)	01.12.2023	01.02.2024	вик
2	Виконання теоретичної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР	24.04.2024	13.05.2024	вик
3	Виконання аналітичної частини БКР та розробка рекомендацій та пропозицій.	14.05.2024	01.06.2024	вик
4	Другий рубіжний контроль виконання БКР	03.06.2024	05.06.2024	вик
5	Нормоконтроль БКР	04.06.2024	07.06.2024	вик
6	Рецензування БКР	03.06.2024	04.06.2024	вик
7	Попередній захист БКР	17.06.2024	20.06.2024	вик

Студент

(підпис)

Макотовчук А.В.

Керівник роботи

(підпис)

Коваль Н.О.

АНОТАЦІЯ

УДК 336.647

Макотовчук А.В. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства (на прикладі акціонерного товариства «Ямпільський приладобудівний завод»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024. 72 с. На укр. мові. Бібліогр.: 26 назв; рис.: 9; табл. 9.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розроблено пропозиції удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Наукові і практичні положення щодо формування ефективного механізму управління ліквідністю та платоспроможністю можуть бути впроваджені на досліджуваному в роботі підприємстві. У теоретичній частині роботи досліджено сутність поняття, механізм управління та методичні підходи до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. В аналітичній частині роботи здійснено оцінювання основних показників фінансово-господарської діяльності та ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». У прикладній частині роботи розроблено пропозиції щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Ключові слова: ліквідність, платоспроможність, неплатоспроможність, коефіцієнт покриття, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності.

ABSTRACT

Makotovchuk A. Liquidity and solvency management of the enterprise (on the example of the joint-stock company «Yampol Instrument-Making Plant»). Bachelor qualification work in specialty 073 – Management, educational program – Management of financial and credit activities. Vinnitsa: VNTU, 2024. – 72 p. In Ukrainian language. Bibliographer: 26 titles; fig.: 9; tabl. 9.

In the Bachelor qualification work proposals for improving the management of liquidity and solvency of an enterprise are developed. The scientific and practical provisions for the formation of an effective mechanism for managing liquidity and solvency can be implemented at the enterprise studied in the work. In the theoretical part of the work the essence of the concept, management mechanism and methodological approaches to the analysis of liquidity and solvency of enterprise are studied. In the analytical part of the work, the main indicators of financial and economic activity, liquidity and solvency of JSC «Yampol Instrument-Making Plant» were evaluated. In the applied part of the work, proposals for improving the management of liquidity and solvency of JSC «Yampolsky Instrument-Making Plant» are developed.

Keywords: liquidity, solvency, insolvency, coverage ratio, absolute liquidity ratio, quick ratio.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1 Ліквідність та платоспроможність підприємства: сутність, види, необхідність оцінки.....	6
1.2 Механізм та методи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства	16
1.3 Методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства	22
Висновок до розділу 1.....	29
2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ АТ «ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД».....	31
2.1 Загальна характеристика АТ «Ямпільський приладобудівний завод».....	31
2.2 Аналіз основних показників фінансової діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»	34
2.3 Дослідження ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»	37
Висновок до розділу 2.....	51
3 РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ АТ «ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД».....	53
Висновок до розділу 3.....	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
Додаток А Протокол перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень	Помилка! Закладку не визначено.
Додаток Б Фінансова звітність АТ «Ямпільський приладобудівний завод»	Помилка! Закладку не визначено.

Додаток В Ілюстративна частина **Помилка! Закладку не визначено.**

ВСТУП

Здатність підприємства безперебійно працювати та процвітати в сучасних умовах господарювання значною мірою залежить від його ліквідності та платоспроможності. Ці фактори забезпечують своєчасне виконання підприємством своїх зобов'язань. Враховуючи поточні кризові ситуації, спричинені війною, оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства стає ще більш актуальним, оскільки дозволяє спрогнозувати здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед іншими сторонами.

У сучасних умовах зростає потреба у вивченні та впровадженні теоретичних і практичних засад, що забезпечують ліквідність і платоспроможність підприємств. Це включає вдосконалення системи управління цими аспектами, а також розробку ефективних аналітичних інструментів для підтримки прийняття рішень. Вирішальну роль в оцінці ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства відіграє постійний аналіз підприємств щодо їх ліквідності та платоспроможності.

Існує значна кількість публікацій, присвячена проблемним аспектам управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, насамперед, її аналізу та оцінці. Дані питання досліджували західні науковці, зокрема, Й. Ворст, Дж. Депалленса, Дж. Джоборда, Д. Міддлтон, Е. Нікбахт, П. Ревентлоу, Дж. І.Фінерті та вітчизняні вчені–економісти – І.А. Бланк, М.А. Болюх, П.Ю. Буряк, Г.О. Крамаренко, В.М. Мельник, Є.В. Мних, А.М. Поддєрьогін, Л.М. Ремньова, Н.В. Тарасенко та інші. Але частина питань щодо механізму моніторингу ліквідності та платоспроможності підприємства залишаються невирішеними.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка заходів щодо покращення ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Для реалізації поставленої мети першочерговими завданнями є:

- з'ясування сутності поняття ліквідність та платоспроможність підприємства;
- дослідження механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- визначення методичних підходів до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства;
- оцінка основних показників фінансово-господарської діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр.;
- проведення аналізу ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»;
- розробка пропозицій щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю АТ «Ямпільський приладобудівний завод» та визначення перспективного рівня ліквідності активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Об'єктом дослідження є процес управління ліквідністю та платоспроможністю АТ «Ямпільський приладобудівний завод». Предметом дослідження є методи та механізми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Теоретичною та методологічною основою проведення аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства у кваліфікаційній роботі є матеріали фундаментальних наукових досліджень у галузі менеджменту та фінансового аналізу, а також методичні матеріали, що регламентують фінансову діяльність суб'єктів господарювання на ринку України.

Інформаційну базу для дослідження складають законодавчі акти України, узагальнені результати наукових досліджень, статті, опубліковані в періодичних виданнях за темою дослідження, матеріали науково-практичних семінарів і конференцій, висновки експертів, отримані під час досліджень на підприємстві.

Під час написання кваліфікаційної роботи було використано такі методи дослідження: дослідження теоретичних основ ліквідності та платоспроможності

здійснено з використанням аналізу, синтезу, індукції та дедукції. При оцінці діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» реалізовано методи групування даних, фінансового та статистичного аналізу. Графічний метод є засобом наочного представлення статистичної інформації та схематичного зображення різних теоретичних концепцій.

Практичне значення роботи полягає в розробці пропозицій щодо забезпечення ліквідності та платоспроможності з метою покращення фінансового стану АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Ліквідність та платоспроможність підприємства: сутність, види, необхідність оцінки

В умовах взаємопов'язаного глобального ринку першочерговою метою будь-якого прибуткового бізнесу є забезпечення ефективності його фінансово-економічної діяльності. Рентабельність має вирішальне значення для компаній, щоб продемонструвати цінність своїх початкових інвестицій, постійно надавати цінність клієнтам через свої пропозиції та підтримувати свою присутність у висококонкурентному середовищі. Нездатність отримати довгостроковий прибуток, покриваючи витрати доходами, зрештою призведе до виходу підприємства зі сфери бізнесу.

Дохідність будь-якого підприємства, величина отриманого прибутку багато в чому залежать від платоспроможності, що робить необхідним проведення систематичної оцінки фінансового стану підприємства, здійснення аналізу платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості.

Ліквідність і платоспроможність є фундаментальними економічними категоріями на макро- та мікрорівні. Поняття «ліквідність» походить від латинського слова «liquidus» – «рідкий», «плинний».

Поняття «ліквідність» і «платоспроможність» у сфері економіки мають певні взаємопов'язані характеристики, але також мають різні значення. Завдяки дослідженню вітчизняної та міжнародної економічної літератури стає очевидним, що існує низка теоретичних поглядів на те, як визначити та зрозуміти «ліквідність» та «платоспроможність» бізнесу. На рис. 1.1 представлено кілька різних визначень категорії «ліквідності» [1, с. 41].

Вивчивши різні погляди категорії «ліквідність» підприємства, можливо сформулювати її визначення. Таким чином, ліквідність підприємства можна визначити як здатність підприємства виконати свої негайні короткострокові

фінансові зобов'язання, використовуючи свої поточні активи, які легко конвертуються в грошові кошти.

Рисунок 1.1 – Визначення економічної категорії «ліквідність» підприємства

Дослідження ліквідності у зв'язку з поняттям «платоспроможність» є суттєвим, оскільки вони взаємопов'язані і не можуть розглядатися окремо.

Вчені по-різному трактують поняття та природу «платоспроможності» підприємства. На рис. 1.2 подано визначення економічної категорії «платоспроможності» підприємства [1, с. 43].

Рисунок 1.2 – Визначення економічної категорії «платоспроможність» підприємства

Розглянувши різні тлумачення терміну «платоспроможність» підприємства, можна сформулювати визначення цього поняття. Отже, платоспроможність підприємства можна визначити як його здатність виконувати свої безпосередні короткострокові фінансові зобов'язання лише тоді, коли на його рахунках є достатня сума грошових коштів.

Після ретельного вивчення визначень «ліквідність» і «платоспроможність» стає очевидним, що ці поняття взаємопов'язані і не можуть розглядатися окремо. Однак важливо зазначити, що ліквідність є

ширшим поняттям порівняно з концепцією платоспроможності. У результаті вплив ліквідності на платоспроможність зменшується, показуючи, що вищий рівень ліквідності відповідає вищому рівню платоспроможності. В кінцевому підсумку фінансове благополуччя підприємства визначається його ліквідністю та платоспроможністю [3, с. 120].

Щоб підприємство вважалось платоспроможним, воно повинно мати надлишок капіталу та бути здатним ефективно управляти своїм боргом. І навпаки, коли підприємство підтримує задовільний рівень ліквідності, це означає, що воно володіє необхідними коштами для виконання своїх фінансових зобов'язань.

Щоб оцінити фінансову стабільність підприємства, важливо обчислити та ретельно оцінити конкретні фінансові показники. Динамічні розрахунки показників ліквідності та платоспроможності дають результати, цінні для широкого кола користувачів, які шукають фінансову та аналітичну інформацію, як всередині, так і ззовні. Постачальники сировини і матеріалів особливо зацікавлені в абсолютній ліквідності, яка показує, якою мірою зобов'язання можуть бути покриті наявними активами. Банківські установи, з іншого боку, звертаються до швидкої ліквідності, який дає уявлення про частину зобов'язань, які можуть бути покриті активами, які є не тільки негайно доступними, але й високоліквідними. Водночас покупці та акціонери звертають значну увагу на загальний стан ліквідності підприємства, оскільки він охоплює всі активи та служить індикатором його здатності управляти своїми борговими зобов'язаннями [4, с. 253].

Для проведення ретельного аналізу фінансові експерти оцінюють ліквідність і платоспроможність підприємства та формують суб'єктивний набір показників. Ці показники ретельно відібрані, щоб забезпечити повне розуміння діяльності підприємства. При аналізі показників, які не мають нормативних значень, їх значущість визначається виходячи з галузі та характеру діяльності, а також їх доцільно порівнювати з аналогічними підприємствами. Показники ліквідності та платоспроможності можуть бути розраховані на дату аналізу або

на основі фінансової звітності підприємства, а також можуть бути зроблені прогнози на майбутнє. Зрештою, ці показники дозволяють оцінити здатність підприємства управляти своїми борговими зобов'язаннями на даний момент, а також у короткостроковому та віддаленому майбутньому, включаючи надзвичайні ситуації.

Аналіз фінансового стану підприємства вимагає ретельної оцінки його ліквідності та платоспроможності, оскільки ці фактори відіграють вирішальну роль. Зниження прибутковості, невиконання платежів, порушення договірних зобов'язань і загроза банкрутства можуть бути наслідком низького рівня ліквідності. Численні фактори впливають на рівень ліквідності та платоспроможності, які можна класифікувати на внутрішні та зовнішні.

Зовнішні фактори, також відомі як загальноекономічні фактори, знаходяться поза контролем підприємства або мають мінімальний вплив. Ці фактори охоплюють монетарну та податкову політику, політичні та економічні умови, демографічні, соціально-культурні та правові аспекти, а також досягнення науки та техніки.

Внутрішні чинники підприємства, також відомі як мікроекономічні фактори, охоплюють різноманітні аспекти, які спираються виключно на встановлені форми, методи та організацію діяльності підприємства. Ці фактори охоплюють стан і склад як необоротних, так і оборотних активів, стан і структуру капіталу підприємства, розмір дебіторської та кредиторської заборгованості, наявність вільних коштів та їх еквівалентів, рівень обладнання, технології та виробництва, а також стратегії, які використовуються в маркетингу, ціноутворенні, фінансовому плануванні та прогнозуванні [5, с. 84].

Аналізуючи ліквідність і платоспроможність підприємства та враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори, важливо визнати, що ці фактори можуть мати різний вплив на підприємство, як позитивний, так і негативний. Якщо акцентувати увагу на позитивному впливі цих факторів, то це буде помітно за показниками прибутковості, ліквідності та платоспроможності. Наприклад, сприятлива ринкова ситуація, державна політика підтримки національних

виробників, добре налагоджений і безперебійний виробничий процес, ефективна та злагоджена система менеджменту та зосередженість на виробництві високоякісної продукції можуть сприяти збільшенню доходів і покращенню фінансових умов [6].

Аналізом ліквідності підприємства перед усім цікавляться суб'єкти, які надають комерційні кредити. Так як комерційні кредити короткострокові, то найкраще за все здатність підприємства сплатити свої зобов'язання може бути оцінена саме шляхом аналізу ліквідності.

Власники акцій бажають мати інформацію про рівень ліквідності підприємства, переважно про здатність виплачувати відсотки та погашати основну суму кредиту.

При оцінці ліквідності основна увага приділяється поняттю ліквідних активів. Ці активи мають здатність бути перетворені в грошові кошти протягом короткого періоду часу відповідно до терміну погашення фінансових зобов'язань. І навпаки, активи, які не можуть бути легко реалізовані, виходять за рамки «ліквідних активів». Категорія ліквідних активів охоплює різні компоненти поточних активів, зокрема ті, які можна легко та швидко продати. Сюди входить готова продукція, дебіторська заборгованість (крім безнадійної), цінні папери, коштів, що знаходяться на поточних та інших рахунках у банках, у тому числі депозитних, а також грошових коштів у касі.

Підприємство може захистити себе від банкрутства, якщо розподіл позикових фінансових ресурсів, таких як банківські кредити та кредиторська заборгованість, задовольняє вимогам ліквідності [7].

Політика підприємства щодо підтримки ліквідності відіграє вирішальну роль у досягненні цієї мети шляхом запобігання неліквідності та неплатоспроможності шляхом визначення відповідних резервів коштів та інших ліквідних активів.

Основним показником ліквідності є надлишок оборотних активів порівняно з короткостроковими зобов'язаннями. Однак важливо запобігти сценарію утримання залишків готівкових коштів та інших високоліквідних

активів поза виробничим процесом протягом тривалого періоду, оскільки це може негативно вплинути на прибутковість виробництва. Зниження здатності підприємства до ліквідності демонструється зростанням іммобілізованого оборотного капіталу та наявністю неліквідних активів, таких як прострочена дебіторська заборгованість і неоплачені рахунки.

Ліквідність балансу означає здатність підприємства перетворювати свої активи на грошові кошти для виконання своїх фінансових зобов'язань. Вона вимірює ступінь, до якої активи підприємства можуть покрити його зобов'язання, при цьому активи можуть бути конвертовані в грошові кошти протягом того ж терміну, що й період погашення зобов'язань. Ліквідність визначається співвідношенням наявних коштів і короткострокових зобов'язань [8, с. 225].

Поняття ліквідності підприємства охоплює ширший обсяг, ніж ліквідність балансу. У той час як ліквідність балансу зосереджується на використанні внутрішніх ресурсів, таких як реалізація активів, для виконання платіжних зобов'язань, підприємства також можуть отримувати зовнішні кошти, якщо вони мають сприятливий діловий імідж та вважаються привабливими для інвестицій. Говорячи про ліквідність балансу, ми маємо на увазі активи, які вважаються «ліквідними», тобто їх можна легко конвертувати в грошові кошти протягом короткого періоду часу відповідно до терміну погашення фінансових зобов'язань [9, с. 75].

Класифікуючи активи підприємства на основі їх здатності швидко перетворюватися на грошові кошти, можна досягти більш точного розуміння ліквідності підприємства. Всі активи підприємства можна розділити на такі групи:

Група A1 складається з найбільш ліквідних активів, які зазвичай називають «чистими» ліквідними активами. Ці активи охоплюють грошові кошти підприємства, що зберігаються на поточних, валютних та інших рахунках, а також грошові кошти в касі та фінансові інвестиції в короткострокові цінні папери.

Група А2 включає активи, які можна легко конвертувати в грошові кошти. Сюди входять готова продукція, товари та різні види дебіторської заборгованості, за винятком тієї, яка вважається безнадійною.

Група А3 включає активи, для реалізації яких потрібен більш тривалий період. До цієї категорії належать виробничі запаси та інші матеріальні активи, за винятком готової продукції. Ці активи обліковуються у другому розділі балансу підприємства. Крім того, до цієї групи включаються будь-які матеріальні активи низької якості, якщо вони були виявлені під час аналізу. До цієї групи включаються довгострокові фінансові інвестиції в цінні папери.

Група А4 охоплює активи, які важко реалізуються. Ця група складається з основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних активів, які обліковуються в розділі 1 балансу, за винятком довгострокових цінних паперів. Крім того, група 4 охоплює будь-які активи, які не підпадають під перші три групи [8, с. 225].

Капітал підприємства також поділяється на окремі групи, виходячи з умов, на яких розподіляються фінансові ресурси. Ці групи визначаються здатністю підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання, у тому числі:

Група П1 включає прострочені зобов'язання та зобов'язання з негайним терміном виконання.

Група П2 включає зобов'язання зі строком погашення протягом найближчого часу.

Група П3 включає зобов'язання з відстроченням платежу, такі як короткострокові банківські позики та довгострокові кредити.

Група П4 включає зобов'язання без фіксованого терміну платежу, такі як збереження статутного капіталу та виплата щорічних дивідендів для акціонерних товариств [8, с. 226].

Отже, баланс підприємства вважається повністю ліквідним, коли виконуються наступні вимоги:

$$A 1 > P 1;$$

$$A 2 > P 2;$$

$$A_3 > P_3 ;$$

$$A_4 < P_4.$$

Якщо будь-яка з умов підтримки ліквідного балансу не виконується, це вказує на потенційні проблеми із загальною ліквідністю підприємства. Отже, необхідним є коригування політики управління активами та пасивами організації.

Ліквідність підприємства залежить від його прибутковості, хоча остаточний зв'язок між цими показниками можна спостерігати лише в майбутньому. У довгостроковій перспективі висока прибутковість є важливою для підтримки достатньої ліквідності. Однак у короткостроковій перспективі цього прямого зв'язку не існує. Цілком можливо, що підприємство з високою прибутковістю матиме низьку ліквідність через значні виплати зацікавленим сторонам або ненадійність дебіторів. Отже, досягнення задовільної ліквідності вимагає ретельного управління та оптимізації фінансово-економічних рішень.

У той час як платоспроможність і ліквідність мають тісний зв'язок, ліквідність служить більш широким показником. Платоспроможність, у свою чергу, залежить від рівня ліквідності, відображеного в балансі. Наразі ліквідність охоплює як поточний стан рахунків, так і майбутні перспективи. По суті, ліквідність виступає як засіб підтримки платоспроможності. І навпаки, якщо підприємство підтримує сильну репутацію та постійно підтримує платоспроможність, йому легко підтримувати ліквідність [10, с. 106].

За умови значної кризи неплатежів у країні не можна обмежуватись при оцінці платоспроможності підприємства тільки визначенням ліквідністю, тому що цей показник характеризує платоспроможність підприємства лише на певну дату і не дає можливості здійснювати оперативний контроль за дотриманням підприємством платіжної дисципліни, а також відзначити стабільність фінансового стану. Цю проблему можна вирішити, якщо вивчати не залишки, а рух (потоки) коштів підприємства.

Для підтримки фінансової стабільності підприємства вкрай важливо керувати потоком грошових коштів у визначених кількостях і протягом

установлених часових рамок, створюючи безперебійний і безперервний процес. Кожен напрямок використання коштів повинен мати відповідне джерело. Загалом, активи підприємства являють собою чистий відтік коштів, тоді як зобов'язання (як борг, так і капітал) служать чистим притоком. Цикл руху коштів, призначений для захисту фінансової стабільності підприємства, може бути досягнутий шляхом послідовного дотримання заздалегідь визначеного розміру та часу.

Фінансова стійкість підприємства визначається розміром його грошових коштів по відношенню до витрат і боргів. Щоб оцінити рух грошових коштів підприємства, рекомендується підготувати розрахункові та платіжні баланси на визначені дати, щоб визначити надлишок платіжних зобов'язань порівняно з наявними коштами. Це дозволить здійснити відповідні заходи щодо погашення заборгованості. Для підвищення оцінки фінансової стійкості підприємства доцільно доповнити розрахунок показників ліквідності формуванням платіжних і розрахункових балансів [5, с. 85].

Платіжний баланс може складатись на термін не більше місяця з розбивкою суми надходжень і платежів на п'ятиденки. Зрозуміло, суми розривів на п'ятиденку, що визначаються в платіжному балансі, можуть бути неточними, оскільки надходження можуть запізнюватись протягом терміну, який прогнозується, а суми платежів по п'ятиденках можуть виявитись дещо більшими або меншими, ніж впливає з попереднього розрахунку їх розмірів. Однак складання платіжних балансів полегшує розробку заходів щодо забезпечення платоспроможності на будь-яку календарну дату даного місяця.

Розрахунковий баланс складається за аналогічним принципом платіжного балансу, але охоплює більш тривалий періоду часу з урахуванням стану дебіторської і кредиторської заборгованості на дату балансу, що аналізується. У ньому зіставляється дебіторська та кредиторська заборгованість за загальними підсумками, економічним змістом і термінами оплати.

Якщо дебіторська заборгованість перевищує кредиторську, то вона не тільки поглинула всі взяті підприємством у кредиторів засоби, що дорівнюють

активному сальдо розрахункового балансу. І навпаки, перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською свідчить про те, що частина отриманих від кредиторів засобів понад суму, надану дебіторам, залучена в господарський оборот. Групування дебіторів та кредиторів за термінами оплати до 3 місяців, від 3 місяців до півріччя, від півріччя до року і понад один рік дозволяє встановити в які саме календарні періоди виникає загроза неплатежу. Отже, слід додатково мобілізувати власні оборотні кошти або звернутися за позичками в банк для забезпечення платоспроможності.

Таким чином, складання й аналіз розрахункового балансу доповнює та уточнює оцінку платоспроможності підприємства, що опирається на показники ліквідності балансу.

1.2 Механізм та методи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Впровадження ефективної системи управління платоспроможністю та ліквідністю є надзвичайно важливим і стратегічним завданням для вітчизняних підприємств, оскільки дозволяє розглядати причинно-наслідкові зв'язки, які впливають на фінансову стабільність підприємства. Платоспроможність і ліквідність підприємства є результатом складних причинно-наслідкових механізмів, які визначають фінансовий стан підприємства як у теперішньому, так і в майбутньому.

Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства можна визначити як стратегічний процес формування та реалізації ефективних рішень, які забезпечують своєчасне та повне виконання фінансових зобов'язань за допомогою доступних платіжних ресурсів. Кінцевою метою такого управлінського підходу є гарантування послідовного зростання та розвитку суб'єкта господарювання, як у теперішньому, так і в майбутньому періоді [11, с. 16].

Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства передбачає впровадження комплексу принципів і заходів для забезпечення ефективного функціонування підприємства за рахунок підтримки оптимального обсягу фінансових ресурсів і активів, а також встановлення політики їх формування та розподілу [12].

Управління ліквідністю та платоспроможністю можна розглядати з точки зору системно-процесного підходу, наголошуючи на складній структурній та функціональній цілісності системи. Управлінський вплив керуючої підсистеми на керовану підсистему досягається через механізм превентивного та реактивного антикризового управління [13, с. 794].

Підсистему управління необхідно розглядати як взаємопов'язану сутність, що включає як суб'єкти управління, так і відповідні їм параметри. Цей взаємозв'язок дозволяє керуючій системі управління здійснювати свій вплив на керовану підсистему. Одночасно такий підхід до управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства має ряд переваг, зокрема, створення системи управління, заснованої на наукових принципах, відіграє вирішальну роль у визначенні правил поведінки для суб'єктів управління. Це включає чіткий розподіл відповідальності та повноважень, що допомагає запобігти дублюванню та мінімізувати конфлікти. Крім того, наявність чітко визначених зв'язків координації та підпорядкування створює структуровану основу для прийняття управлінських рішень [14, с. 90].

Таким чином, ефективне управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства передбачає впровадження комплексу заходів, спрямованих на прийняття обґрунтованих рішень, які забезпечують безперебійну роботу підприємства. Це включає підтримку оптимального рівня фінансових ресурсів і активів для виконання платіжних зобов'язань перед діловими партнерами.

Рис. 1.3 ілюструє основні напрямки управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Рисунок 1.3 – Основні напрямки управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Рівень ліквідності та платоспроможності бізнесу визначається складною системою причинно-наслідкових зв'язків і впливом різних чинників. Ці чинники впливу на ліквідність і платоспроможність можна класифікувати на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні чинники знаходяться поза контролем або мають мінімальний вплив на підприємство, такі як економічні, правові, політичні, демографічні та соціально-культурні фактори, а також грошово-кредитна політика, податкова політика та досягнення науки й техніки. З іншого боку, внутрішні чинники залежать виключно від методів і організаційних форм, прийнятих підприємством. До цих факторів належать структура капіталу підприємства, склад необоротних і оборотних активів, наявність коштів, рівень дебіторської та кредиторської заборгованості, стан обладнання, технології та організація виробництва, фінансове планування і прогнозування, маркетинг і цінова політика [15, с. 120].

Вплив вищезазначених чинників на ліквідність і платоспроможність підприємства різний, охоплюючи як позитивні, так і негативні результати. При цьому, розглядаючи позитивний вплив цих чинників, важливо визнати їх зв'язок з показниками рентабельності.

У сфері управління платоспроможністю важливо брати до уваги основні елементи, які регулюють управління ліквідністю та платоспроможністю, зокрема об'єкт, мету та завдання (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Основні елементи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Таким чином, управління ліквідністю та платоспроможністю охоплює як найближчі цілі, так і майбутні перспективи, що має важливе значення, оскільки

всі управлінські рішення, що стосуються фінансово-економічної діяльності, спрямовані на виконання головної місії управління підприємством. Виконання вимог кредиторів підприємства та виконання платіжних зобов'язань відіграють вирішальну роль у досягненні мети управління ліквідністю та платоспроможністю.

Управління ліквідністю та платоспроможністю базується на ряді керівних принципів:

- системність;
- орієнтація на конкретну мету.
- планування;
- мінливість;
- стратегічна спрямованість [16, с. 257].

Для забезпечення довгострокової фінансової стабільності підприємства необхідна інтеграція всіх методів, прийомів і підходів фінансового менеджменту на принципах системності та плановості. Такий комплексний підхід дозволяє оптимізувати структуру капіталу підприємства та розробити ефективну стратегію фінансування господарської та інвестиційної діяльності. Крім того, це забезпечує підтримку достатньої ліквідності оборотних активів підприємства та збалансованість його грошових потоків у поточному періоді.

Зіштовхнувшись з потенційним ризиком технічної неплатоспроможності та необхідністю підвищити ліквідність активів і прискорити обіг коштів, підприємство має визначити пріоритет оптимізації грошових потоків за допомогою цілеспрямованих заходів.

Водночас, принцип стратегічної спрямованості визначає, що тактичні цілі підтримки платоспроможності повинні узгоджуватися з довгостроковою стратегією розвитку підприємства. Таким чином, управління грошовими потоками має бути спрямоване на створення структури активів, сприятливої для інвестиційного розвитку підприємства.

З точки зору підтримки стабільного фінансового стану та забезпечення прибутковості принцип мінливості має велике значення. Для ефективного управління активами необхідно досліджувати різні шляхи інвестування.

Управління платоспроможністю та ліквідністю в підприємства відбувається в певній послідовності, як показано на рис. 1.5.

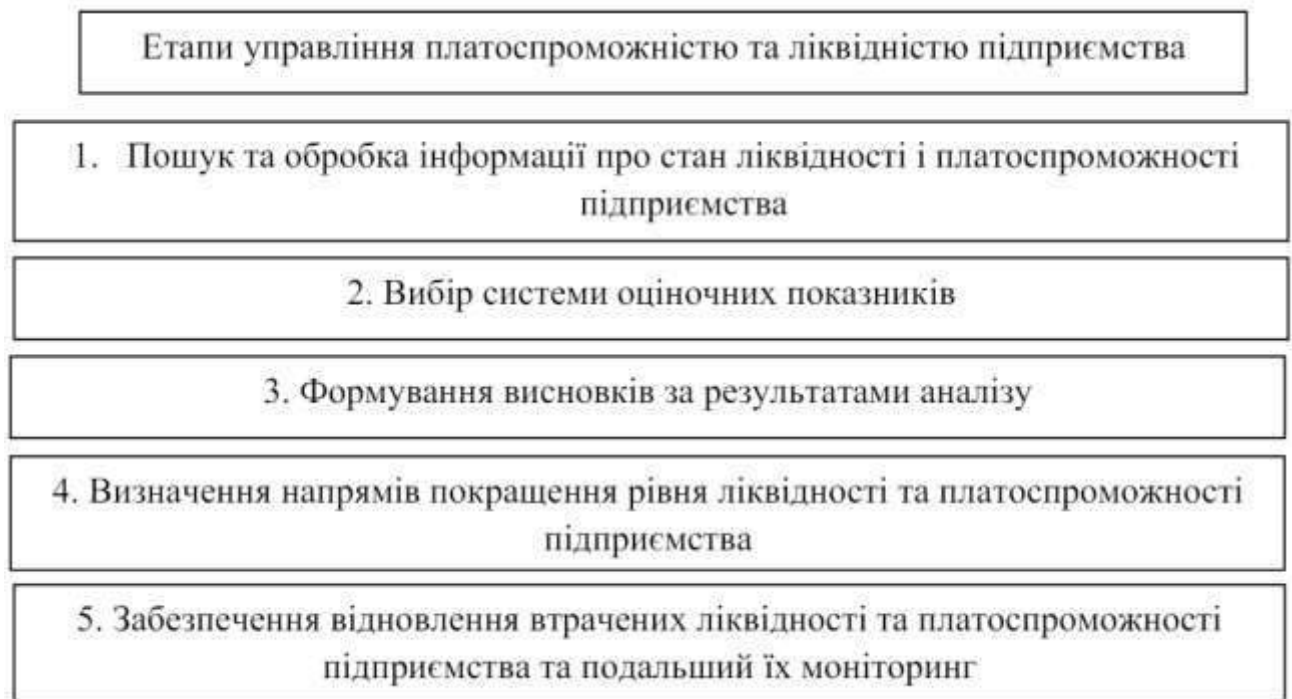

Рисунок 1.5 – Етапи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Формування інформаційної бази щодо платоспроможності та ліквідності підприємства є важливим етапом. Ця інформаційна база створюється шляхом аналізу фінансового стану підприємства, особливо зосереджуючись на напрямках оцінки платоспроможності та ліквідності. Об'єктивність результатів аналізу, які безпосередньо впливають на прийняття рішень щодо підвищення спроможності підприємства виконувати свої зобов'язання та формування ліквідної структури активів, значною мірою залежить від інформаційної бази для аналізу, яка складається з різноманітних видів звітності, включаючи фінансову, статистичну, операційну та управлінську.

Таким чином, сучасний стан функціонування національної економіки обумовлює особливу увагу підприємств до рівня своєї ліквідності та платоспроможності, а також тенденціям, пов'язаним із цими показниками. Оскільки в нестабільному бізнес-середовищі часто виникають такі проблеми, як затримки платежів, порушення платіжних угод і невиконання договірних зобов'язань. Щоб запобігти несприятливим наслідкам цих явищ, важливо визначити пріоритети в управлінні та підтримці оптимального рівня ліквідності та платоспроможності всередині підприємства, дотримуючись при цьому необхідних вимог управління та встановлюючи цілі та завдання, які відповідають поточним реаліям і мають чітко визначену послідовність. Аналіз фінансово-господарської діяльності, а також оцінка ліквідності та платоспроможності відіграють ключову роль в ефективному управлінні цими аспектами підприємства.

1.3 Методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства

Активи підприємства та їх структуру слід вивчати як з метою їх використання в виробництві, так і з метою їх використання в виробництві, так і оцінки ліквідності. Якщо ліквідних активів недостатньо для задоволення в установленій термін вимог кредиторів і виконання зобов'язань перед бюджетом, то підприємство вважається неплатоспроможним. Якщо підприємство не в змозі виконати грошові зобов'язання протягом 3 місяців після настання терміну їх погашення, то згідно з новим законодавством про банкрутство кредитори можуть звернутись до арбітражного суду із заявою щодо оголошення боржника банкрутом.

Ліквідність підприємства характеризується такими показниками [222, с. 384]:

- коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) (Кп);
- коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл);

– коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал).

У даній сукупності показників ліквідності слід зазначити, що одним із найбільш важливих для аналізу платоспроможності підприємства є коефіцієнт покриття або загальної ліквідності. Він показує можливість погашення найбільш термінових зобов'язань за рахунок поточних активів.

Таким чином, наступна формула для розрахунку коефіцієнта покриття (Кп) буде мати вигляд:

$$K_n = \frac{\text{Оборотні активи (р.1195)}}{\text{Поточні зобов'язання (р.1695)}}. \quad (1.1)$$

Нормативом даного показника слід вважати значення, що перевищує одиницю.

При складанні формули розрахунку коефіцієнта покриття за даними нової форми балансу виникають основні проблеми: які активи слід відносити до поточних і які зобов'язання – до найбільш термінових.

До поточних активів відносять грошові кошти й інші активи які передбачається конвертувати у грошові кошти, продати або спожити протягом нормального виробничо-комерційного циклу або протягом року, якщо тривалість виробничо-комерційного циклу менше року [18, с. 134].

Витрати майбутніх періодів включаються в тій вартості, яка буде використана протягом операційного циклу підприємства або якщо він менший 12 місяців. Доходи майбутніх періодів включаються в розрахунок коефіцієнта в тій частині, яка буде повністю відшкодована протягом операційного циклу підприємства або якщо він менший 12 місяців, протягом року, починаючи з дати складання балансу.

Другим коефіцієнтом, який використовується для оцінки платоспроможності підприємства є проміжний коефіцієнт покриття (ПКП). Його називають ще коефіцієнтом строкової ліквідності. На відміну від коефіцієнта покриття, проміжний коефіцієнт покриття показує ступінь

відшкодування найбільш строкових зобов'язань підприємства грошовими коштами і поточними активами, які найшвидше можуть бути перетворені у грошові активи.

Таким чином, формула розрахунку коефіцієнта швидкої ліквідності (Кшл) буде наступною:

$$K_{шл} = \frac{\text{Оборотні активи (р.1185)} - \text{Запаси (р.1100)}}{\text{Поточні зобов'язання (р.1695)}} \quad (1.2)$$

Нормативом даного показника слід вважати значення, що наближаються до 0,7-0,8.

Третій коефіцієнт ліквідності, який використовується для оцінки платоспроможності підприємства, є коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал). Він показує, наскільки найбільш строкові зобов'язання можуть бути покриті найбільш ліквідними активами. До найбільш ліквідних активів належать активи, які задовольняють наступну вимогу: термін, за який вони можуть бути реалізовані при необхідності, і витрати від їх можливої швидкої реалізації мінімальні. До таких активів належать грошові кошти та їх еквіваленти у національній та іноземній валюті.

Формула розрахунку коефіцієнта абсолютної ліквідності (Кал) буде такою:

$$K_{ал} = \frac{\text{Гроші та їх еквіваленти (р.1165)} + \text{Поточні фінансові інвестиції (р.1160)}}{\text{Поточні зобов'язання (р.1695)}} \quad (1.3)$$

Нормативом слід вважати $K_{ал} > 0,2-0,25$.

У процесі аналізу фінансового стану підприємства визначають фактичні рівні показників ліквідності і порівнюють їх з орієнтовними значеннями.

У практиці фінансово-економічного аналізу діяльність підприємства можлива характеристика ліквідності за допомогою показника, який визначається за формулою [19, с. 421]:

$$K_n = \frac{O - O_{мп} - O_{нл}}{ПК_n}, \quad (1.4)$$

де K_n – коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття поточних зобов'язань);

O – загальна сума капіталу підприємства, включеного в оборотні фонди обігу;

$O_{мп}$ – капітал, вкладений у витрати майбутніх періодів;

$O_{нл}$ – капітал, вкладений у неліквідні оборотні активи;

$ПК_n$ – короткотерміновий (поточний) позиковий капітал.

Використовуючи вищезазначену формулу, показник ліквідності дає змогу зрозуміти, чи здатне підприємство погасити свої поточні зобов'язання перед кредиторами, використовуючи наявні ліквідні активи. Якщо показник K_n досягає або наближається до 2, вважається, що поточний стан ліквідності підприємства задовільний. Цей підхід ґрунтується на необхідності для підприємства підтримувати фінансову незалежність і утримуватися від використання лише позикового капіталу для створення активів. Однак слід визнати, що конвертація активів у грошові кошти для покриття зобов'язань завжди є ймовірною. Таким чином, підприємству необхідно мати більшу кількість активів, ніж зобов'язань. Крім того, якщо показник K_n більше 1, це означає, що підприємство переживає кризу з точки зору поточної ліквідності [20, с. 120].

Для оцінки фінансової стабільності підприємства вкрай важливо оцінити його здатність послідовно виконувати свої фінансові зобов'язання та здійснювати своєчасні платежі. Ступінь цієї готовності доцільно оцінювати за такою формулою [21, с. 88]:

$$K_{nc} = \frac{ЧПА}{ПК_m}, \quad (1.5)$$

де K_{nc} – коефіцієнт платоспроможності;

ЧПА – “чисті” ліквідні активи (грошові кошти, швидколіквідні цінні папери);

ПКт – короткостроковий позиковий капітал, строк повернення якого настав або настає впродовж кількох днів.

Для забезпечення фінансової стабільності підприємства вкрай важливо оптимізувати його платіжні відносини з кредиторами та ретельно вести графіки платежів, підтримувати постійний показник K_{nc} на рівні 1. Якщо показник K_{nc} опускається нижче 0,5, це свідчить про значне зниження платоспроможності підприємства. Підприємство. Про низький рівень платоспроможності підприємства може свідчити наявність дефіциту бюджетних платежів, непогашену заборгованість підприємства перед працівниками із заробітної плати та прирівняних до неї виплат, непогашені в установлені терміни кредити банків, прострочену заборгованість перед постачальниками за матеріали та послуги. Аналіз динаміки зміни загальної величини прострочених платежів спрямований на зміцнення платоспроможності підприємства [21, с. 122].

Дана методика також передбачає поділ активів на групи, відповідно до їх ліквідності на поділ пасивів відповідно до їх строку сплати. Проте, існує один момент, погодитись з яким дуже важко. В даній методиці активи поділяються на п'ять груп. Перші три групи повністю ідентичні з розглянутими у підрозділі 1.1. До четвертої відносять – основні засоби, нематеріальні активи та інші позаоборотні, які обліковуються у I розділі балансу підприємства, а всі інші активи, що не ввійшли до попередніх груп відносять до п'ятої, тобто матеріальні цінності, реалізація яких практично неможлива [22, с. 135].

В даному випадку необхідно об'єднати четверту та п'яту групу активів. І це пояснюється тим, що в випадку реалізації п'ятої групи активів повернення 40% первісної їх вартості, не беручи до уваги затрати на реалізацію, а також час, який може рахуватися в місцях, не допоможе підприємству вчасно розрахуватися з кредиторами і збільшити платоспроможність підприємства.

Частина власного капіталу підприємства, яка служить засобом покриття її поточних активів, які використовуються протягом року, характеризує суму

власного оборотного капіталу підприємства. На цей показник впливає як склад активів, так і склад джерел фінансування. Це особливо важливо для підприємств, які займаються комерційною діяльністю та іншими посередницькими операціями. Коли всі інші чинники залишаються незмінними, збільшення цього показника з часом вважається позитивною тенденцією. Основним і послідовним засобом збільшення власного оборотного капіталу є прибуток. Важливо зазначити, що «оборотні активи» та «власні оборотні активи» не є синонімами. Оборотні активи відносяться до активів компанії, як зазначено у другому розділі активів балансу, тоді як власні оборотні активи стосуються джерел коштів, зокрема частини власного капіталу підприємства.

Маневреність функціонуючого капіталу характеризує ту частину власних оборотних засобів, яка знаходиться в формі грошових засобів, тобто засобів, що мають абсолютну ліквідність. Для функціонуючого підприємства даний показник зазвичай змінюється в обмеженнях від нуля до одиниці. При інших рівних умовах підвищення показника в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Орієнтовне значення показника встановлюється підприємством самостійно і залежить, наприклад, від того, наскільки висока потреба підприємства в вільних грошових ресурсах [23, с. 54].

Коефіцієнт поточної ліквідності дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки грошових одиниць поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань.

Суть розрахунку даного показника в тому, що підприємство погашає короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів; впливає, якщо поточні активи перевищують по величині поточні зобов'язання, то підприємство слід вважати як успішно функціонуюче. Значення показника може змінюватись в залежності від галузі і виду діяльності, а його підвищення в динаміці розглядається як позитивна тенденція. В західній практиці дається критично нижня межа показника – 2; проте, це лише орієнтовне значення показника.

Коефіцієнт швидкої ліквідності аналогічний коефіцієнту поточної ліквідності, але визначається по більш вузькому колу поточних активів, коли із розрахунку вилючається найменш ліквідна їх частина – виробничі запаси. Суть такого вилучення полягає не тільки в значно меншій ліквідності запасів, але в тому, що грошові засоби, які можливо отримати в випадку термінової реалізації виробничих запасів, можуть бути значно нижче витрат по їх придбанню. Крім того, аналізуючи динаміку даного коефіцієнта, необхідно звертати увагу і на фактори, що здійснюють його зміну. Наприклад, якщо підвищення коефіцієнта швидкої ліквідності було пов'язане з підвищенням суми невиправданої дебіторської заборгованості, навряд чи дане явище характеризує діяльність підприємства з позитивної сторони [24, с. 326].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства; показує, яка частина короткострокових залучених зобов'язань може бути погашена терміново. Рекомендована нижня межа показника – 0,2. В вітчизняній практиці фактичне середнє значення розглянутих коефіцієнтів ліквідності, як правило, значно нижче значень, що є нормативами.

Частина власних оборотних засобів щодо покриття запасів характеризує ту частину вартості запасів, яка покривається власними оборотними засобами. Традиційно має велике значення в аналізі фінансового стану підприємств торгівлі.

Коефіцієнт покриття запасів розраховується співвідношенням величини основних джерел покриття запасів і величини запасів. Якщо значення даного показника менше одиниці, то такий фінансовий стан підприємства розглядається як несприятливий [25, с. 186].

Якщо платіжні засоби обертаються швидше ніж період можливої відстрочки платіжних зобов'язань, то платоспроможність підприємства буде нормальною. У той же час постійна хронічна відсутність готівки приводить до того, що підприємство стає хронічно неплатоспроможним, а це можна розцінити як перший крок на шляху банкрутства [25].

Коефіцієнти ліквідності являються відносними показниками і їх значення протягом певного часу може бути незмінним, якщо пропорційно зростатиме чисельник і знаменник дробу. Тим часом, фінансова ситуація за цей період може значно змінитися, наприклад, зменшитися прибуток, рівень рентабельності, коефіцієнт оборотності тощо.

Важливо мати на увазі, що показники ліквідності не є абсолютними, оскільки ліквідність активів і терміновість пасивів за балансом можна лише приблизно оцінити. На ліквідність запасів, наприклад, впливають такі чинники, як оборотність, наявність залежаних матеріалів, частка дефіцитної продукції. Так само ліквідність дебіторської заборгованості визначається оборотністю, відсотком прострочених платежів і сумою, яка навряд чи буде стягнута. Тому більш точну оцінку ліквідності можна досягти шляхом внутрішнього аналізу з використанням даних аналітичного обліку.

Крім того, потрібно врахувати і те, що коефіцієнти ліквідності дають статичне представлення про наявність платіжних засобів для покриття зобов'язань на визначену дату. При нормальній ситуації поточні активи обертаємі: використані запаси знову поповнюються, погашена дебіторська заборгованість замінюється знову створеною. Наявний резерв коштів не має причинного зв'язку з майбутніми грошовими потоками, що залежать від обсягу реалізації продукції, її собівартості, прибутку і зміни умов діяльності [26, с. 58].

Отже, жодна стаття, що входить у розрахунок коефіцієнтів ліквідності, не містить у собі розміри перспективних виплат. Дані статті не придатні достовірно оцінити перспективну платоспроможність підприємства, вони можуть використовуватися як початковий етап аналізу.

Висновок до розділу 1

Узагальнення результатів проведеного дослідження економічних категорій «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, показало, що ліквідність підприємства можна визначити як здатність підприємства виконати

свої негайні короткострокові фінансові зобов'язання, використовуючи свої поточні активи, які легко конвертуються в грошові кошти. Платоспроможність підприємства можна визначити як його здатність виконувати свої безпосередні короткострокові фінансові зобов'язання лише тоді, коли на його рахунках є достатня сума грошових коштів.

Ліквідність і платоспроможність підприємства є взаємопов'язаними поняттями і не можуть розглядатися окремо. Однак ліквідність є ширшим поняттям порівняно з концепцією платоспроможності. У результаті вплив ліквідності на платоспроможність зменшується, показуючи, що вищий рівень ліквідності відповідає вищому рівню платоспроможності. В кінцевому підсумку фінансове благополуччя підприємства визначається його ліквідністю та платоспроможністю.

Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства можна визначити як стратегічний процес формування та реалізації ефективних рішень, які забезпечують своєчасне та повне виконання фінансових зобов'язань за допомогою доступних платіжних ресурсів. Кінцевою метою такого управлінського підходу є гарантування послідовного зростання та розвитку суб'єкта господарювання, як у теперішньому, так і в майбутньому періоді. Впровадження ефективної системи управління платоспроможністю та ліквідністю є надзвичайно важливим і стратегічним завданням для вітчизняних підприємств, оскільки дозволяє розглядати причинно-наслідкові зв'язки, які впливають на фінансову стабільність підприємства.

Практично всі розглянуті методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності включають в себе розрахунок показників швидкої, абсолютної, загальної ліквідності тощо. Недолік розглянутих методик в тому, що недостатність ліквідності може служити індикатором неблагополуччя, але в жодному випадку не є вичерпним свідченням неплатоспроможності. Недостатність ліквідності – оперативна характеристика якості балансу, що може також відбивати тимчасові фінансові труднощі або локальний вплив зовнішніх факторів, що не знижують потенційної ефективності.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ АТ «ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

2.1 Загальна характеристика АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

АТ «Ямпільський приладобудівний завод» заснований відповідно до розпорядження Ради Міністрів УРСР від 2 серпня 1968 року №988-043РС і наказом Міністерства авіаційної промисловості від 21 листопада 1968 року №363, як Ямпільська філія другого Московського приладобудівного заводу. Постановою Кабінету Міністрів УРСР №3939 від 30 грудня 1991 року філію зареєстровано як самостійне підприємство - Ямпільський приладобудівний завод. Наказом Мінмашпрому України №1115 від 4 серпня 1994 року на його базі через корпоратизацію створено ВАТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Статут товариства затверджений у виконкомі Ямпільської районної ради народних депутатів, рішення №106 від 29 грудня 1994 року. Ямпільська філія другого Московського приладобудівного заводу була створена для виробництва комплектуючих для потреб основного заводу і виробництва приладів анероїдного типу для авіаційної промисловості СРСР. З 1982 року на філії розпочинають виробництво товарів народного вжитку: - побутові водяні насоси, музичні шкатулки, решітки для приготування їжі на пару, прокладки двигуна автомобіля та інше.

В 1992 році в зв'язку з відсутністю замовлень на продукцію спеціального призначення розпочинається конверсія виробництва. Освоюється виробництво запобіжного пристрою до гідравліки сільськогосподарських машин, масляного насосу до автомобіля «Таврія». В зв'язку зі спадом виробництва сільськогосподарських машин і автомобілів в Україні освоєна продукція попитом не користується.

В 1994 році освоюється виробництво комплектуючих до побутового газового лічильника і в кооперації з ДП «Красилівський агрегатний завод» налагоджується виробництво газового лічильника роторного типу G6, але в

зв'язку з важким фінансовим станом партнера ідуть пошуки і укладаються договори на поставку комплектуючих з державним підприємством «Арсенал» м.Київ. Починаючи з 1999 року повністю освоєно виробництво побутових газових лічильників на підприємстві.

17 квітня 2012 року загальними зборами акціонерів ВАТ «Ямпільський приладобудівний завод» (протокол №17 від 17.04.20112) прийнято рішення про зміну найменування товариства на Публічне акціонерне товариство «Ямпільський приладобудівний завод» та внесено відповідні зміни до статуту Товариства. 13.04.2017 р. загальними зборами акціонерів товариства прийнято рішення про зміну типу товариства з публічного на приватне.

Метою діяльності Товариства є одержання прибутків від виробництва та реалізації продукції промислово-технічного призначення, товарів народного споживання, надання послуг населенню та іншим споживачам.

Предметом діяльності Товариства є:

- розробка і випуск лічильників і витратомірів газу на базі механічних обладнань і електронних (в т. ч. мікропроцесорних) перетворювачів, які застосовуються в різних галузях народного господарства для комерційного обліку;
- розробка і випуск товарів народного споживання;
- випуск деталей з пластмас, кольорових металів, чавунного литва, сталевих литва, виробів кріплення та метизів;
- випуск комплектуючих виробів (вузлів, деталей, плат) до приладів регулювання технологічних процесів і управління;
- сервісне обслуговування продукції у споживача;
- інша діяльність, що не заборонена законодавством.

Товариство є юридичною особою від дня його державної реєстрації. Воно здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та Статуту.

Зареєстрований (пайовий) капітал АТ «Ямпільський приладобудівний завод» складає 52800 грн.

Основний вид діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за КВЕД 26.51 – виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації.

Основними видами продукції, які виробляє товариство є:

- газовий лічильник роторного типу G 2,5; G4; G6, G10;
- газовий лічильник G 2,5ОМЕГА; G4 ОМЕГА; G6 ОМЕГА, G10 ОМЕГА;
- газовий лічильник з електронним обліковим пристроєм G1,6-2,5ЕГЛ; G4 ЕГЛ;
- комплект деталей ТЕМП G25, G40, G100, G160, G250;

Особливістю стану розвитку галузі є те, що споживачами газових лічильників є підприємства та громадяни України з їх низькою купівельною спроможністю. Крім того, закупівля газових лічильників за кордоном значно збільшує конкуренцію на ринку.

Економічне середовище, в якому Товариство проводить свою діяльність, є нестабільним, що пов'язано з політичною та економічною кризою в країні в цілому.

В умовах війни прогнозувати перспективи розвитку важко. У 2024 році планується розширення вузьких місць на виробництві, придбання обладнання для дільниці лиття металів під тиском, лиття пластмас, капітальний ремонт і оновлення обладнання механічного цеху. Створення нових робочих місць на основному виробництві в кількості 15 одиниць до закінчення року.

З метою підвищення конкурентоздатності підприємство АТ «Ямпільський приладобудівний завод» планує продовжити роботи по зниженню собівартості продукції, яка буде випускатися, за рахунок заміни кольорових металів пластмасами, продовжити роботи по заміні прутка на спеціальні профілі та впроваджувати в виробництво спеціальні інструменти, оснастки.

2.2 Аналіз основних показників фінансової діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Проведемо аналіз загальних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021–2023 роки. Оцінити рівень та динаміку зміни цих показників можна на основі відповідної аналітичної табл. 2.1.

Для виконання аналітичного дослідження основних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» використовуємо фінансову бухгалтерську звітність (додаток Б), оперативні дані виробничої діяльності.

Таблиця 2.1 – Оцінка основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	2022 від 2021		2023 від 2022	
				Абс.	%	Абс.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	64185,4	13445,5	15180,4	-50740	-79,1	1734,9	12,9
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	58725	11704,7	13715,3	-47020	-80,1	2010,6	17,2
3. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	66206,1	17197,4	18939,3	-49009	-74,0	1741,9	10,1
4. Прибуток (збиток) від реалізації продукції, тис. грн.	-2020,7	-3751,9	-3758,9	-1731,2	85,7	-7	0,2
5. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-952,8	-1058	-2627,5	-105,2	11,0	-1569,5	148,3
6. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	31749	37345,1	35504,5	5596,1	17,6	-1840,6	-4,9
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1806,5	1765,5	1631,2	-41	-2,3	-134,3	-7,6
8. Середня величина власного капіталу, тис.грн.	33555,5	31985,1	30142,4	-1570,4	-4,7	-1842,7	-5,8
9. Середня сума активів, тис. грн.	40733,5	39110,6	37135,7	-1622,9	-4,0	-1974,9	-5,0
10. Середня кількість працівників, осіб	167	89	81	-78	-46,7	-8	-9,0
11. Продуктивність праці, тис. грн./особу	384,34	151,07	187,41	-233,27	-60,7	36,34	24,1

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
12. Рентабельність реалізованої продукції, %	-3,15	-27,90	-24,76	-24,76	786,4	3,14	-11,3
13. Коефіцієнт автономії (на кінець року)	0,82	0,81	0,81	-0,01	-1,2	0	-
14. Фондовіддача, грн.	35,53	7,62	9,31	-27,91	-78,6	1,69	22,2
15. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,02	0,36	0,43	-1,66	-82,2	0,07	18,8
16. Коефіцієнт покриття (на кінець року)	5,44	5,06	5,1	-0,38	-7,0	0,04	0,8
17. Рентабельність активів, %	-2,34	-2,71	-7,08	-0,37	15,6	-4,37	161,6
18. Рентабельність власного капіталу, %	-2,84	-3,31	-8,72	-0,47	16,5	-5,41	163,5

Результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показали, що діяльність підприємства характеризується такими показниками: чистий дохід від реалізації продукції знизився в 2022 році на 50740 тис. грн. або на 79,1 % в порівнянні з 2021 роком та в 2023 році незначно зріс на 1734,9 тис. грн. або на 12,9 % в порівнянні з 2022 роком. Повна собівартість реалізованої продукції АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році знизилась на 49009 тис. грн. або на 74 % в порівнянні з 2021 роком і в 2023 році зросла на 1741,9 тис. грн. або на 10,1 % в порівнянні з 2022 роком.

Діяльність АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр. характеризується низькою ефективністю, оскільки підприємство отримує збитки. Збиток від реалізації продукції в 2022 році збільшився на 1731,2 тис. грн. або на 85,7 % в порівнянні з 2021 роком та в 2023 році в порівнянні з 2022 роком знизився ще на 7 тис. грн. або на 0,2 %. В 2022 році чистий збиток зріс на 105,2 тис. грн. або на 11 % в порівнянні з 2021 роком і в 2023 році також показує тенденцію до зростання на 1569,5 тис. грн. або на 148,3 % в порівнянні з 2022 роком. Ця обставина вказує на значне зниження ефективності діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Спостерігаються зміни у вартості активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод»: в 2022 році в порівнянні з 2021 роком загальна сума

активів знизилась на 1622,9 тис. грн. або на 4 %, в 2023 році в порівнянні з 2022 роком знизилась на 1974,9 тис. грн. або на 2,6 %.

Середньорічна вартість основних засобів АТ «Ямпільський приладобудівний завод» практично не змінюється: в 2022 році в порівнянні з 2021 роком вартість основних засобів знизилась на 41 тис. грн. або на 2,3 %, в 2023 році в порівнянні з 2022 роком вартість основних засобів знижується на 134,3 тис. грн. або на 7,6 %. Середньорічна вартість оборотних активів підприємства зростає в 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 5596,1 тис. грн. або на 17,6 %, в 2023 році в порівнянні з 2022 роком знижується на 1840,6 тис. грн. або на 4,9 %.

Власний капітал АТ «Ямпільський приладобудівний завод» має тенденцію до зниження: в 2022 році в порівнянні з 2021 роком власний капітал знизився на 1570,4 тис. грн. або на 4,7 %, в 2023 році в порівнянні з 2022 роком – на 1842,7 тис. грн. або на 5,8 %.

Кількість працівників АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році зменшується майже в 2 рази: на 78 осіб або на 46,7 % порівняно з 2021 роком, що можна пояснити мобілізацію частини працівників через повномасштабне вторгнення рф, в 2023 році кількість працівників підприємства знижується ще на 8 осіб або на 9 % порівняно з 2022 роком і складає 81 особу.

Внаслідок значного скорочення працівників в 2022 році, продуктивність праці порівняно з 2021 роком знижується більше ніж на половину – на 233,27 тис. грн./особу або на 60,7%, а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком зросла на 36,34 тис. грн./особу або на 24,1 %.

Збитки АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр. спричинили те, що показники рентабельності підприємства мають негативне значення: збитковість реалізованої продукції АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 24,76 пункти, а в 2023 році знизилась в порівнянні з 2022 роком на 3,14 пункти. Збитковість активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод» поступово зростає: якщо в 2021 році вона складала -2,34 %, то в 2023 році знизилась до

-7,08 %. Збитковість власного капіталу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показує аналогічну динаміку: якщо в 2021 році вона складала -2,84 %, то в 2023 році знизилась до 8,72 %. Це пов'язано з тим, обсяги реалізації знизились та АТ «Ямпільський приладобудівний завод» отримує збитки.

При аналізі показника автономії, можна зробити висновок, що АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в процесі своєї діяльності більше залучає власні кошти, про що свідчить значення даного показника. В 2023 році він склав 0,81, тобто позикові кошти в складі майна займають менше п'ятої частини.

Фондовіддача в 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась на 27,91 грн. або на 78,6 %, а в 2023 році в порівнянні з 2022 роком незначно зросла на 1,69 грн. або на 22,2 %. Це свідчить про зростання ефективності використання основних засобів АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Узагальнюючи результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр. можна зазначити, що в 2023 році підприємство є збитковим, але при цьому ліквідним та фінансово стійким, негативним моментом є зниження ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

2.3 Дослідження ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Платоспроможність, ліквідність і кредитоспроможність є одними з найважливіших характеристик фінансового стану суб'єкта господарювання, і їх завжди прагнуть оцінити ділові партнери, а також існуючі та потенційні кредитори бізнесу. Розуміння цих характеристик може визначити, якою мірою та протягом якого часу компанія здатна виконати свої грошові зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку.

Аналіз ліквідності балансу передбачає порівняння статей активів, згрупованих за ступенем зниження ліквідності, з короткостроковими

зобов'язаннями, згрупованими за терміновістю погашення. Щоб визначити ліквідність балансу, необхідно порівняти підсумкові показники кожної групи активів і пасивів.

Баланс вважається ліквідним, якщо виконується така нерівність:

$$A_1 > P_1; \quad A_2 > P_2; \quad A_3 > P_3; \quad A_4 < P_4.$$

Ліквідність підприємства буде відрізняється від абсолютної ліквідності, якщо порушується одна або декілька умов. У той же час нестача в одній групі активів компенсується у вартісному вираженні лише надлишком в іншій групі, оскільки менш ліквідний актив не може замінити більш ліквідний актив.

Проведемо аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021 рік в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021 рік

Актив	На початок 2021	На кінець 2021	Пасив	На початок 2021	На кінець 2021	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						на початок (2-5)	на кінець (3-6)
A1	11951	11830	П1	7427	6929	4524	4901
A2	23375	20985	П2	0	0	23375	20985
A3	4854	4859	П3	0	0	4854	4859
A4	1844	1769	П4	34597	32514	-32753	-30745
Баланс	42024	39443	Баланс	42024	39443	-	-

За даними дослідження ліквідності балансу за 2021 рік, ми бачимо, що баланс АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021 рік має абсолютну ліквідність, так як рівняння ліквідності мають вигляд:

- на початок року $A_1 > P_1$, $A_2 > P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 < P_4$.

- на кінець року $A_1 > P_1$, $A_2 > P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 < P_4$.

На початок і на кінець 2021 року найліквідніші активи АТ «Ямпільський приладобудівний завод» перевищують кредиторську заборгованість; активи, що

швидко реалізуються, більші за короткострокові пасиви; активи, що повільно реалізуються (запаси) перевищують довгострокові зобов'язання; активи, що важко реалізуються, менші за джерела власних коштів (вони взагалі вважаються безстроковими, бо не мають терміну погашення) на початок року і пасиви на кінець року. Тобто, як на початок, так і на кінець року виконується всі чотири умови ліквідності балансу.

Отже, можна стверджувати, що як на початок, так і на кінець 2021 року баланс АТ «Ямпільський приладобудівний завод» є ліквідним.

Проведемо аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2022 рік (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2022 рік

Актив	На початок 2022	На кінець 2022	Пасив	На початок 2022	На кінець 2022	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						на початок (2-5)	на кінець (3-6)
A1	11830,3	6296,7	П1	6929	7321,9	4901,3	-1025,2
A2	20984,7	26595,7	П2	0	0	20984,7	26595,7
A3	4959,2	4123,5	П3	0	0	4959,2	4123,5
A4	1768,9	1762,1	П4	32514,1	31456,1	-30745	-29694
Баланс	39443,1	38778	Баланс	39443,1	38778	-	-

Показники, наведені в табл. 2.4, свідчать, що баланс АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на початок 2022 року характеризується абсолютною ліквідністю, тоді як на кінець 2022 року одна з умов ліквідності не виконується і рівняння ліквідності мають вигляд:

- на початок року $A_1 > P_1$, $A_2 > P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 < P_4$.

- на кінець року $A_1 < P_1$, $A_2 > P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 < P_4$.

На початок 2022 року найліквідніші активи більші за кредиторські заборгованості; активи, що швидко реалізуються, більші за короткострокові

пасиви; активи, що повільно реалізуються (запаси), перевищують довгострокові зобов'язання; активи, що важко реалізуються, менші за джерела власних коштів (вони взагалі вважаються безстроковими, бо не мають терміну погашення) на початок року. На кінець 2022 року найліквідніші активи менші за кредиторські заборгованості; активи, що швидко реалізуються, більші за короткострокові пасиви; активи, що повільно реалізуються (запаси), перевищують довгострокові зобов'язання; активи, що важко реалізуються, менші за джерела власних коштів (вони взагалі вважаються безстроковими, бо не мають терміну погашення) на початок року. Тобто, на початок 2022 року виконується чотири умови ліквідності балансу, на кінець 2022 року виконується три умови ліквідності балансу, окрім першої умови. Отже, можна стверджувати, на початок року баланс АТ «Ямпільський приладобудівний завод» є ліквідним, на кінець 2022 року фінансовий стан підприємства погіршується і баланс не є ліквідним.

Проведемо аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2023 рік (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2023 рік

Актив	На початок 2023	На кінець 2023	Пасив	На початок 2023	На кінець 2023	платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						на початок (2-5)	на кінець (3-6)
A1	6296,7	4728,7	П1	7321,9	6664,7	-1025,2	-1936
A2	26595,7	24156,9	П2	0	0	26595,7	24156,9
A3	4123,5	5107,5	П3	0	0	4123,5	5107,5
A4	1762,1	1500,2	П4	31456,1	28828,6	-29694	-27328,4
Баланс	38778	35493,3	Баланс	38778	35493,3	-	-

Для АТ «Ямпільський приладобудівний завод» баланс як на початок, так і на кінець 2023 року також не є абсолютно ліквідним, тому що в підприємства має такі рівняння ліквідності:

- на початок року $A_1 < П_1$, $A_2 > П_2$, $A_3 > П_3$, $A_4 < П_4$.

- на кінець року $A_1 < П_1$, $A_2 > П_2$, $A_3 > П_3$, $A_4 < П_4$.

Отже, на початок 2023 року перша умова ліквідності не виконується, тобто негайні борги підприємство не може своєчасно погасити. Отже, баланс підприємства не є абсолютно ліквідним. Однак решта співвідношень свідчить про наявність власних оборотних активів, які дозволяють підприємству АТ «Ямпільський приладобудівний завод» підтримувати певну стійкість. На кінець 2023 року виконуються три умови ліквідності, окрім першої. Найбільш ліквідні активи АТ «Ямпільський приладобудівний завод» знижуються на кінець 2023 року і не покривають найбільш термінові зобов'язання. По другій групі швидко реалізовані активи покривають короткострокові пасиви. По 3-й групі вільно реалізовані активи покривають довгострокові пасиви.

Для комплексної оцінки ліквідності балансу в цілому визначимо загальний показник ліквідності за формулою:

$$\text{ЗПЛ} = (A_1 \times V_{a1} + A_2 \times V_{a2} + A_3 \times V_{a3}) \div (П_1 \times V_{п1} + П_2 \times V_{п2} + П_3 \times V_{п3}), \quad (2.1)$$

де А і П – сума відповідних груп активів і пасивів;

V_a , V_p – питома вага відповідних груп активів і пасивів в їх загальному підсумку, %.

Щоб обчислити загальний показник ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» скористаємось даними табл. 2.5:

Отже, розраховуємо загальний показник ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»:

$$\text{ЗПЛ}_{2021} = \frac{11830,3 \cdot 30 + 20984,7 \cdot 53,2 + 4959,2 \cdot 12,6 + 1768,9 \cdot 4,5}{6929 \cdot 17,6 + 325141 \cdot 82,4} = 0,55$$

Таблиця 2.5 – Структура активів і пасивів балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Актив	На кінець року	Пасив	На кінець року
-------	----------------	-------	----------------

	2021		2022		2023			2021		2022		2023	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%		Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
A1	11830,3	30,0	6296,7	16,2	4728,7	13,3	П1	6929	17,6	7321,9	18,9	6664,7	18,8
A2	20984,7	53,2	26595,7	68,6	24156,9	68,1	П2	0	0	0	0	0	0
A3	4959,2	12,6	4123,5	10,6	5107,5	14,4	П3	0	0	0	0	0	0
A4	1768,9	4,5	1762,1	4,5	1500,2	4,2	П4	32514,1	82,4	31456,1	81,1	28828,6	81,2
Баланс	39443,1	100	38778	100	35493,3	100	Баланс	39443,1	100	38778	100	35493,3	100

$$ЗПЛ_{2022} = \frac{6296,7 \cdot 16,2 + 26595,7 \cdot 68,6 + 4123,5 \cdot 10,6 + 1762,1 \cdot 4,5}{7321,9 \cdot 18,9 + 31456,1 \cdot 81,1} = 0,735$$

$$ЗПЛ_{2023} = \frac{4728,7 \cdot 13,3 + 24156,9 \cdot 68,1 + 5107,5 \cdot 14,4 + 1500,2 \cdot 4,2}{6664,7 \cdot 18,8 + 28828,6 \cdot 81,2} = 0,724$$

Динаміку загального показника ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» зобразимо на рис. 2.1.

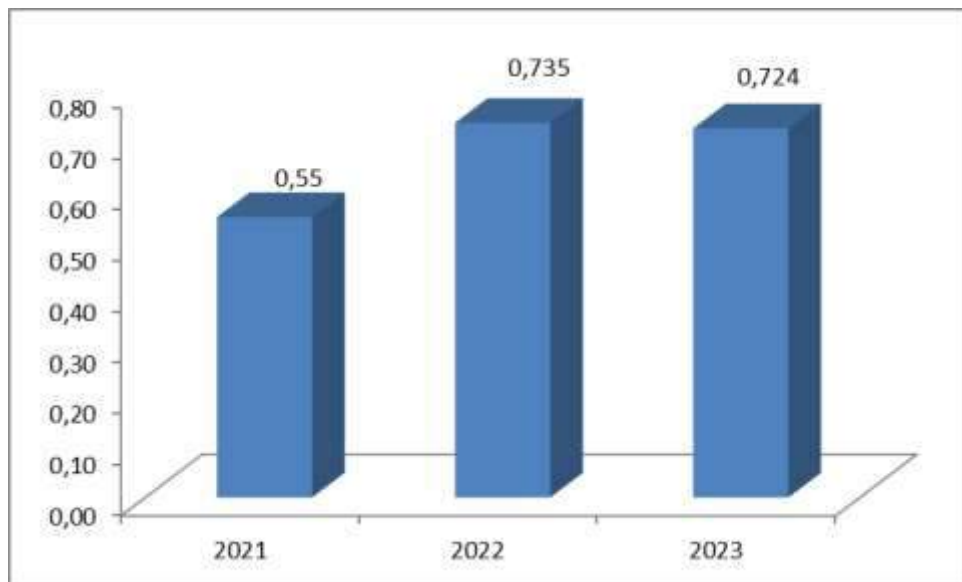

Рисунок 2.1 – Динаміка загального коефіцієнта ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Зниження загального показника ліквідності у 2023 р. свідчить про зниження рівня ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» у 2023 році. При чому у 2022 р. загальний показник ліквідності зростає

порівняно з 2021 р., що свідчить про зростання ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році порівняно з 2021 роком.

Для визначення ступеню ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» розрахуємо коефіцієнти ліквідності та платоспроможності (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Відхилення (+,-)	
		2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2-0,3	1,707	0,860	0,710	-0,847	-0,150
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,7-0,8	4,736	4,492	4,334	-0,244	-0,158
3. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>2,0-2,5	5,452	5,056	5,100	-0,396	0,044
4. Чистий оборотний капітал	>0	30845,2	29694	27328,4	-1151,2	-2365,6

Зобразимо динаміку коефіцієнтів ліквідності на рис. 2.2.

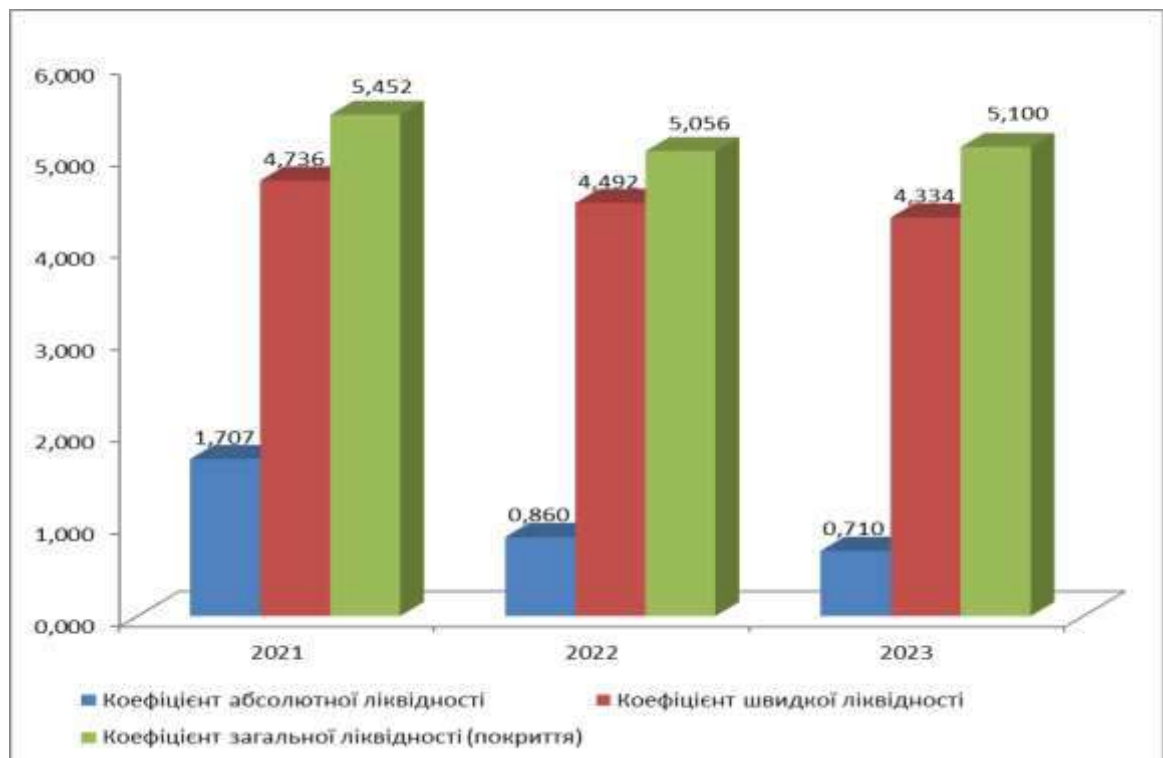

Рисунок 2.2 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Аналіз коефіцієнтів ліквідності, наведених в табл. 2.6, свідчить про високу ліквідність і платоспроможність АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на протязі звітної періоду, незважаючи на поступове зниження показників в 2023 році.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал) АТ «Ямпільський приладобудівний завод», що показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена на дату складання балансу чи іншу конкретну дату за рахунок наявних грошових коштів, за 2022 рік знизився в порівнянні з 2021 роком на 0,847 пункти, а в 2023 році порівняно з 2022 роком – на 0,150 пунктів. Це є негативним явищем для підприємства, значення коефіцієнта абсолютної ліквідності за 2021-2023 рр. перевищує нормативне значення, що свідчить про те, що, за 2023 рік можливості підприємства покрити короткострокові платіжні зобов'язання за рахунок поточних зобов'язань складають 71 %.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл) АТ «Ямпільський приладобудівний завод», що показує здатність підприємства оплачувати першочергові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів підприємства (грошові кошти, дебіторська заборгованість, ліквідні цінні папери), за період 2021-2023 рр. знаходиться в межах нормативного значення, що свідчить про спроможність підприємства оплатити свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів підприємства. В 2022 році в порівнянні з 2021 роком даний коефіцієнт знизився на 0,244 пункти, а в 2023 році порівняно з 2022 роком – на 0,158 пунктів. Це також вказує на поступове погіршення ліквідності підприємства.

Коефіцієнт покриття АТ «Ямпільський приладобудівний завод», який характеризує достатність оборотних активів підприємства для погашення своїх боргів протягом звітної періоду, в 2021-2023 роках відповідає нормативному значенню. В 2022 році в порівнянні з 2021 роком коефіцієнт покриття знизився на 0,396 пункти, а 2023 році порівняно з 2022 роком – зріс на 0,045 пунктів і його значення склало 5,1, що свідчить про те, що на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 5,1 грн. оборотних активів. Це є позитивним явищем для

підприємства, оскільки свідчить про зростання поточної платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

При цьому величина чистих оборотних активів, які необхідні для підтримки фінансової стійкості підприємства, в 2022 році знизилась на 1151,2 тис. грн. в порівнянні з 2021 роком і в 2023 році в порівнянні з 2022 роком - на 2365,6 тис. грн. і склала на кінець 2023 року 27328,4 тис. грн.

Щоб підтримувати загальну стійкість підприємства, вкрай важливо забезпечувати постійну реалізацію продукції та отримувати достатній дохід для виконання фінансових зобов'язань, таких як бюджетні вимоги, платежі постачальникам, розрахунки з кредиторами та працівниками. Фінансова стійкість досягається, коли прибуток стабільно перевищує витрати, що дозволяє підприємству мати гнучкість в управлінні своїми коштами та ефективному їх використанні для підтримки безперебійного виробництва та продажів продукції.

З метою аналізу фінансової стійкості АТ «Ямпільський приладобудівний завод» обчислимо показники платоспроможності, які наведені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» (фінансової стійкості) за 2021-2023 роки

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Відхилення (+,-)	
		2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022
1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$\geq 0,5$	0,824	0,811	0,812	-0,013	0,001
2. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	$> 0,1$	0,833	0,802	0,804	-0,031	0,002
3. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (коефіцієнт фінансування)	< 1	0,213	0,233	0,231	0,020	-0,002
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	0,949	0,944	0,948	-0,005	0,004
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	> 1	4,692	4,296	4,326	-0,396	0,029
6. Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	0,176	0,189	0,188	0,013	-0,001

Аналізуючи коефіцієнти фінансової стійкості АТ «Ямпільський

приладобудівний завод», наведені в табл. 2.7, можна зробити висновки, коефіцієнт платоспроможності (фінансової автономії) перевищує нормативний показник і в 2023 році зріс на 0,001 пунктів в порівнянні з 2022 роком, а в 2022 році порівняно з 2021 роком було зниження коефіцієнту автономії на 0,013 пунктів.

Отже, у АТ «Ямпільський приладобудівний завод» поки що немає проблеми появи фінансових труднощів у майбутньому. Взагалі ж, тенденція зростання даного показника з погляду кредиторів збільшує гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, який характеризує абсолютну можливість перетворення активів підприємства у ліквідні кошти для АТ «Ямпільський приладобудівний завод» у 2023 році зріс на 0,002 пункти в порівнянні з 2022 роком, що свідчить про зростання абсолютної можливості перетворення активів підприємства у ліквідні кошти.

Коефіцієнт співвідношення запозичених та власних коштів знизився у 2023 році на 0,002 пункти в порівнянні з 2022 роком, що також свідчить про деяке покращення фінансової стійкості АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Коефіцієнт маневреності власного капіталу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» зростає у 2023 році на 0,004 пункти в порівнянні з 2022 роком, що позитивно характеризує зміни в фінансовому стані АТ «Ямпільський приладобудівний завод», оскільки свідчить про зростання можливості вільно маневрувати власним капіталом.

Коефіцієнт фінансової стабільності, який характеризує пропорцію між джерелами власних і позикових засобів, збільшився у 2023 році на 0,029 пункти в порівнянні з 2022 роком, тобто незначно зросла і фінансова стабільність АТ «Ямпільський приладобудівний завод». Даний коефіцієнт перевищує нормативний показник більше ніж в 4 рази на кінець 2023 року. Перевищення власних коштів над позиковими засобами характеризує достатній рівень фінансової стійкості підприємства і його відносної незалежності від зовнішніх

фінансових джерел. До зниження цього показника можуть привести зменшення прибутку і необґрунтоване збільшення матеріальних запасів.

Коефіцієнт фінансової залежності знизився у 2023 році на 0,001 пункти в порівнянні з 2022 роком, що свідчить про зниження долі позичкових коштів в фінансуванні підприємства.

На основі аналізу фінансового стану та ефективності господарювання АТ «Ямпільський приладобудівний завод» можна зробити висновок, що товариство є ліквідним та платоспроможним, має високу фінансову стійкість.

Але сучасна економічна ситуація в країні, яка характеризується наявністю кризових тенденцій через війну і призводить до різких змін на ринках сировини і матеріалів, збуту, значно впливає на фінансовий стан підприємства, зобов'язаного вижити в цих умовах.

Розрахуємо коефіцієнт втрати платоспроможності за 3 місяці за формулою:

$$k_{вт.} = \frac{k_{н.л.}^1 + \frac{3}{T} \cdot (k_{н.л.}^1 - k_{н.л.}^0)}{k_{н.л.}^{норм}}, \quad (2.2)$$

де $k_{н.л.}^1$ – фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності наприкінці звітного періоду ;

$k_{н.л.}^0$ – фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності ($k_{н.л.}$) на початку звітного періоду;

3 – період втрати платоспроможності ;

T - звітний період (12 місяців);

$k_{н.л.}^{норм}$ – нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності ($K_{п.л.}$), яке дорівнює 2.

Якщо коефіцієнт втрати платоспроможності $k_{вт.}$ прийме значення більше 1, то в підприємства є реальна можливість не втратити свою платоспроможність.

$$k_{\text{до}} = \frac{5,100 + \frac{3}{12} \cdot (5,100 - 5,056)}{2,5} = 2,044$$

Отже, у АТ «Ямпільський приладобудівний завод» відсутня реальна загроза втратити свою платоспроможність в 2023 році.

Проведемо факторний аналіз показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2022-2023рр.

Факторний аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності 2022-2023 рр.

$$\Delta \text{Кал} = \text{Кал}_{2023} - \text{Кал}_{2022} = 0,71 - 0,86 = -0,15$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» знизився на 0,15 пункти, на що вплинули такі групи факторів:

- зменшення вартості найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) на 1568 тис. грн. призвело до зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,214 пунктів:

$$\text{Кал} = A1 / (П1 + П2)$$

$$\begin{aligned} \Delta K^{A1}_{\text{ал}} &= A1_{2023} / (П1_{2022} + П2_{2022}) - A1_{2022} / (П1_{2022} + П2_{2022}) = \\ &= 4728,7 / (7321,9 + 0) - 6296,7 / (7321,9 + 0) = 0,646 - 0,86 = -0,214 \end{aligned}$$

- зменшення вартості найбільш строкових зобов'язань (кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань) на 657,2 тис. грн. призвело до зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,064 пунктів:

$$\begin{aligned} \Delta K^{П1}_{\text{ал}} &= A1_{2023} / (П1_{2023} + П2_{2022}) - A1_{2023} / (П1_{2022} + П2_{2022}) = \\ &= 4728,7 / (6664,7 + 0) - 4728,7 / (7321,9 + 0) = 0,710 - 0,646 = 0,064 \end{aligned}$$

- оскільки короткострокові зобов'язання у вигляді короткострокових кредитів банків на АТ «Ямпільський приладобудівний завод» відсутні, це група активів не впливає на значення зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності:

$$\Delta K^{П2}_{ал} = A1_{2023} / (П1_{2023} + П2_{2023}) - A1_{2023} / (П1_{2023} + П2_{2022}) =$$

$$= 4728,7 / (6664,7 + 0) - 4728,7 / (6664,7 + 10) = 0,710 - 0,710 = 0$$

Балансова перевірка:

$$\Delta K_{ал.} = - 0,214 + 0,064 + 0 = - 0,15$$

Факторний аналіз коефіцієнт загальної ліквідності у 2022-2023 рр.

$$\Delta K_{пл.} = K_{пл.2023} - K_{пл.2022} = 5,100 - 5,056 = 0,044$$

Коефіцієнт загальної ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» збільшився на 0,044 пунктів, на що вплинули такі фактори:

- зменшення вартості найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) на 1568 тис. грн. призвело до зниження коефіцієнта загальної ліквідності на 0,214 пунктів:

$$\Delta K^{A1}_{пл} = (A1_{2023} + A2_{2022} + A3_{2022}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) -$$

$$- (A1_{2022} + A2_{2022} + A3_{2022}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) =$$

$$= (4728,7 + 26595,7 + 4123,5) / (7321,9 + 0) -$$

$$- (6296,7 + 26595,7 + 4123,5) / (7321,9 + 0) = 4,842 - 5,056 = - 0,214$$

- зменшення вартості активів, що швидко реалізуються (дебіторської заборгованості та інших оборотних активів) на 2438,8 тис. грн., призвело до зниження коефіцієнта загальної ліквідності на 0,334 пунктів:

$$\begin{aligned}
\Delta K^{A2}_{ПЛ} &= (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2022}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) - \\
&- (A1_{2023} + A2_{2022} + A3_{2022}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) = \\
&= (4728,7 + 24156,9 + 4123,5) / (7321,9 + 0) - \\
&- (4728,7 + 26595,7 + 4123,5) / (7321,9 + 0) = 4,508 - 4,842 = - 0,334
\end{aligned}$$

- зростання вартості активів, що повільно реалізуються (виробничих запасів і незавершеного виробництва) на 984 тис. грн. призвело до зростання коефіцієнта загальної ліквідності на 0,135 пунктів:

$$\begin{aligned}
\Delta K^{A3}_{ПЛ} &= (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2023}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) - \\
&- (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2022}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) = \\
&= (4728,7 + 24156,9 + 5107,5) / (7321,9 + 0) - \\
&- (4728,7 + 24156,9 + 4123,5) / (7321,9 + 0) = 4,643 - 4,508 = 0,135
\end{aligned}$$

- зниження вартості короткострокових зобов'язань (кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань) на 657,2 тис. грн. призвело до збільшення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,457 пунктів:

$$\begin{aligned}
\Delta K^{П1}_{ПЛ} &= (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2023}) / (П1_{2023} + П2_{2022}) - \\
&- (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2023}) / (П1_{2022} + П2_{2022}) = \\
&= (4728,7 + 24156,9 + 4123,5) / (6664,7 + 0) - \\
&- (4728,7 + 24156,9 + 4123,5) / (7321,9 + 0) = 5,100 - 4,643 = 0,457
\end{aligned}$$

- оскільки короткострокові зобов'язання у вигляді короткострокових кредитів банків на АТ «Ямпільський приладобудівний завод» відсутні, це група активів не впливає на значення зростання коефіцієнта загальної ліквідності:

$$\begin{aligned}
\Delta K^{П2}_{ПЛ} &= (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2023}) / (П1_{2023} + П2_{2023}) - \\
&- (A1_{2023} + A2_{2023} + A3_{2023}) / (П1_{2023} + П2_{2022}) = \\
&= (4728,7 + 24156,9 + 4123,5) / (6664,7 + 0) -
\end{aligned}$$

$$-(4728,7+24156,9+4123,5) / (6664,7 + 0) = 5,100 - 5,100 = 0$$

Балансова перевірка:

$$\Delta K_{пл} = -0,214 + (-0,334) + 0,135 + 0,457 + 0 = 0,044$$

Таким чином, проведений аналіз показників ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» свідчить, що, в цілому, підприємство за 2021-2023 рр. є ліквідним і платоспроможним, всі показники ліквідності відповідають нормативним значенням, отже, підприємство має достатньо активів для погашення своїх зобов'язань.

Висновок до розділу 2

Об'єктом дослідження бакалаврської кваліфікаційної роботи є стан ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод», яке спеціалізується на виробництві інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації.

Узагальнюючи результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр. можна зазначити, що в 2023 році підприємство є збитковим, але при цьому ліквідним та фінансово стійким, негативним моментом є зниження ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показав, що в 2021 році та на початку 2022 року баланс є абсолютно ліквідним, тоді як на кінець 2022 року та в 2023 році ситуація погіршується і баланс підприємства не є ліквідним, оскільки виконуються три умови ліквідності, окрім першої.

Зниження загального показника ліквідності у 2023 р. свідчить про зниження рівня ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

у 2023 році. При чому у 2022 р. загальний показник ліквідності зростає порівняно з 2021 р., що свідчить про зростання ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році порівняно з 2021 роком.

Аналіз відносних показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» свідчить про високу ліквідність і платоспроможність АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на протязі звітного періоду, незважаючи на поступове зниження показників в 2023 році.

Відносні показники фінансової стійкості АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показують, що на сьогодні АТ «Ямпільський приладобудівний завод» знаходиться у стійкому стані.

Також був проведений факторний аналіз відносних показників ліквідності.

3 РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ АТ «ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Постійно мінливий і непередбачуваний характер умов господарювання підприємств, викликаний війною, ускладнює здатність підприємства виконувати свої зобов'язання швидко і повністю. За таких умов важливе значення набуває своєчасна виплата заробітної плати, оперативна сплата відвантаженої продукції, виконання податкових зобов'язань. Отже, ефективне управління ліквідністю та платоспроможністю стає фундаментальним аспектом фінансового менеджменту, оскільки ці дві сфери тісно переплітаються, причому рівень платоспроможності підприємства вимірюється за допомогою показників ліквідності.

Для забезпечення фінансової стабільності, ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» можна запропонувати наступні заходи:

- проведення постійного та систематичного моніторингу структури капіталу підприємства та рівня грошових коштів;
- оптимізація витрат, що передбачає визначення оптимального складу оборотних активів та мінімізацію рівня запасів, оскільки наразі вони займають значну частину оборотних активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод»;
- підтримка балансу між фінансовими та нефінансовими поточними активами, враховуючи відсутність фінансових активів на АТ «Ямпільський приладобудівний завод»;
- формування збалансованої стратегії ціноутворення, яка враховуватиме коливання кон'юнктури ринку та прогнозований дохід підприємства.

Запропоновані заходи щодо забезпечення належного рівня платоспроможності та ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» наведені на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Заходи щодо підтримки ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

На здатність підприємства генерувати позитивні грошові потоки та досягати зростання прибутку впливають економічні процеси як внутрішні, так і зовнішні. Тому вкрай важливо вивчити стратегії розширення клієнтської бази або підвищення цін на продукцію підприємства без зменшення обсягів продажів. Це може передбачати зміни організації виробництва, підвищення продуктивності праці за рахунок мотивації працівників та впровадження інших заходів. Крім того, важливо зосередитися на прискоренні обороту активів і зменшенні залежності від кредиторів шляхом зменшення заборгованості. Успішно зменшивши заборгованість, підприємство може покращити перспективи отримання позикового капіталу в майбутньому, оскільки демонструє стабільність у своїй діяльності.

У сучасному динамічному та невизначеному бізнес-середовищі важливим також є мінімізація ризиків. Різні чинники сприяють зниженню ризику, включаючи підтримку оптимального рівня оборотних активів (з можливістю невеликого надлишку для цілей страхування), забезпечення наявності кваліфікованого персоналу в організації, виробництво високоякісної продукції, впровадження ефективної маркетингової стратегії, а також створення надійних і добре налагоджених зв'язків з контрагентами.

Щоб підтримувати позитивний потік грошових коштів підприємства, важливо встановити комплексну систему контролю, яка контролює розподіл коштів. Ця система має на меті впровадження практик щодо управління запасами та матеріалами, сприяючи їхньому ефективному використанню за допомогою нормування, стратегічних закупівель за вигідними цінами та моніторингу надмірних витрат на операційні витрати, такі як відрядження та зв'язок. Крім того, вкрай важливо забезпечити точні розрахунки заробітної плати шляхом моніторингу та контролю.

На АТ «Ямпільський приладобудівний завод» важливо вивчити стратегії збільшення доходів не лише від основної діяльності, а й за рахунок інвестицій. Під час економічної кризи одним із можливих варіантів отримання додаткового доходу є продаж невикористаних основних засобів. Цей підхід є кращим, оскільки фінансові інвестиції часто вважаються надто ризикованими через нестабільність фінансового ринку. Крім того, здійснення фінансових інвестицій вимагає надлишку коштів, який може бути недоступним у разі дефіциту. Хоча оцінити рух грошових коштів за видами діяльності без звіту про рух грошових коштів від АТ «Ямпільський приладобудівний завод» складно, фінансовий звіт малого підприємства свідчить про те, що більшість загального доходу отримано від реалізації продукції.

Управління потоком коштів для оптимізації доходів і мінімізації витрат є ключовим аспектом тактичного управління фінансами, зокрема з точки зору підтримки ліквідності та платоспроможності. Це передбачає оперативне пристосування до внутрішніх і зовнішніх змін. Однак без чітко визначеної

довгострокової стратегії управління платоспроможністю та ліквідністю АТ «Ямпільський приладобудівний завод» неможливо створити систему розрахунків за зобов'язаннями підприємства та забезпечити оптимальний рівень ліквідності.

Майбутні умови господарювання АТ «Ямпільський приладобудівний завод» повинно прогнозувати та оцінювати керівництво підприємства. Ці умови будуть залежати від ліквідності та платоспроможності підприємства і повинні враховуватись у фінансово-господарській діяльності. Необхідно враховувати такі чинники:

- потенційні можливості для підприємства, зокрема щодо платоспроможності, що включає визначення резервів для зниження витрат, як змінних, так і постійних, а також вивчення можливостей збільшення обсягів продажів. цього можна досягти шляхом виходу на нові ринки збуту або впровадження нових затребуваних товарів;

- оцінка переваг конкурентів в одній галузі, що передбачає оцінку обсягів продажів і послуг інших підприємств, щоб вивчити їх позитивний досвід і розширити клієнтську базу;

- зростання вимог споживачів, оскільки в конкурентному середовищі очікування споживачів щодо якості та споживчих властивостей продукції постійно зростають;

- вирішення ризикових ситуацій, оскільки постійно виникають нові фінансові ризики, такі як ризик неотримання або отримання недостатнього доходу під час фінансово-господарської діяльності. Крім диверсифікації як звичайного методу зниження ризику, важливо також враховувати уникнення ризику шляхом утримання від операцій з більшою ймовірністю негативних результатів.

- необхідно впроваджувати нові розробки. Хоча ця пропозиція може вимагати додаткового фінансування, цього не уникнути. Підприємства, які не впроваджують інновації, приречені на припинення діяльності.

- підвищення кваліфікації співробітників є вирішальним фактором, що визначає успіх бізнесу. На АТ «Ямпільський приладобудівний завод» гостро стоїть питання щодо дефіциту працівників. Надання можливостей для перепідготовки, підвищення кваліфікації, впровадження різноманітних форм стимулювання працівників є необхідною передумовою для підвищення загальної ефективності бізнесу.

Забезпечення довгострокової платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» тісно пов'язане зі встановленням оптимальної структури капіталу, що передбачає пошук правильного балансу між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування. Щоб ефективно управляти капіталом і підтримувати платоспроможність, необхідно враховувати такі чинники:

- управління власним капіталом передбачає реінвестування всього чистого прибутку назад на підприємство для збільшення власного капіталу. Ця стратегія спрямована на сприяння розвитку підприємства. Крім того, амортизаційні відрахування стратегічно використовуються для оновлення основних засобів і придбання нового виробничого обладнання;

- управління позиковим капіталом має вирішальне значення для отримання необхідних коштів. Вибір кредитного фінансування визначається дотриманням принципів фінансування, таких як довгострокові кредити для фінансування необоротних активів і короткострокові кредити для формування оборотних активів. Вибір найбільш економічно ефективного методу фінансування є важливим і передбачає порівняння різних джерел фінансування.

Щоб підвищити ефективність управління платоспроможністю та ліквідністю АТ «Ямпільський приладобудівний завод», важливо дотримуватися виконання певних етапів (рис. 3.2).

Для підтримки фінансової стабільності та життєздатності бізнесу необхідно впроваджувати як тактичні, так і стратегічні заходи. Тактичні заходи зосереджені на скороченні витрат, підвищенні ефективності оборотних активів і збалансуванні доходів і витрат для отримання прибутку. З іншого боку,

стратегічні заходи спрямовані на максимізацію вартості підприємства шляхом сприяння інноваціям, розширення частки ринку та впровадження довгострокових інвестиційних програм, які дають значні результати. Для забезпечення відповідних рівнів ліквідності та платоспроможності вкрай важливо розглянути як короткострокові, так і довгострокові перспективи.

Рисунок 3.2 – Етапи ефективної реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення платоспроможності та ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

З метою покращення показників фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності підприємства необхідно досягти підвищення ефективності формування фінансових ресурсів підприємства. Для підвищення ефективності формування власних фінансових ресурсів підприємства необхідно намагатися підтримувати оптимальне співвідношення між власними та позиковими ресурсами підприємства. При цьому найважливішими джерелами формування власних фінансових ресурсів для працюючих підприємств є прибуток та амортизаційні відрахування. Позикові фінансові ресурси підприємства складаються з кредиторської заборгованості.

Для підвищення ефективності формування власних фінансових ресурсів необхідно збільшувати вартість власних фінансових ресурсів підприємства та одночасно збільшувати їх частку в загальній вартості активів.

Впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність формування та використання власних фінансових ресурсів підприємства.

Отже, з метою підвищення показників ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» пропонується ввести управління запасами підприємства з метою оптимізації запасів матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції. Оптимізація рівня запасів має вплинути на перерозподіл обігових коштів підприємства, в результаті чого очікується збільшення величини ліквідних грошових коштів та зменшення величини неліквідних виробничих запасів.

Впровадження системи оптимізації запасів АТ «Ямпільський приладобудівний завод» передбачає визначення оптимальної кількості товарних запасів за кожною номенклатурною одиницею, а також визначення системи постачання для кожної номенклатурної позиції товарних запасів. Оптимізація розміру товарних запасів дозволить вивільнити оборотні кошти, за рахунок чого підприємство зможе підвищити показники оборотності запасів та збільшити обсяг прибутку. Крім того оптимізація розміру товарних запасів

дозволить вивільнити складські площі, які займають товарні надлишки, та скоротити витрати на зберігання товарних запасів.

За даними підприємства цикл від постачання до повної реалізації товарних запасів складає в середньому 60 днів. Виходячи з цього розрахуємо нормативну вартість товарних запасів на плановий рік за формулою:

$$Н_{т.з.} = С_{Вр.пр.} \cdot Н_{Дт.з.} / 360, \quad (3.1)$$

де $С_{Вр.пр.}$ – собівартість реалізованої продукції;

$Н_{Дт.з.}$ – норматив товарних запасів в днях;

360 – тривалість звітної періоду.

За даними 2023 року собівартість реалізованої продукції складала (за даними “Звіту про фінансові результати”, 13715,3 тис.грн. Норматив матеріальних запасів на плановий 2024 рік складатиме:

$$Н_{т.з.} = 13715,3 \cdot 60 / 360 = 2285,9 \text{ (тис.грн.)}$$

Розмір матеріальних запасів зменшиться порівняно з даними 2023 року на:

$$5048,9 - 2285,9 = 2763 \text{ (тис.грн.)}$$

Зменшення розміру матеріальних запасів є позитивною зміною для підприємства. Запаси є найменш мобільною частиною оборотних активів підприємства, тому їх надмірний розмір призводить до уповільнення оборотності оборотних коштів. Наслідком є уповільнення оборотних коштів є зменшення обсягів реалізації та недоотримання прибутку підприємства.

Діяльність підприємства у сучасних умовах господарювання характеризується, як правило, активним рухом фінансових ресурсів, тому в формуванні економічного механізму управління підприємством все більшу

увагу привертають проблеми управління дебіторською і кредиторською заборгованістю.

Для зменшення розміру дебіторської заборгованості пропонується застосувати такі прийоми менеджменту дебіторської заборгованості як [33, с.59]:

1. Вибір найбільш доцільних співплатежів і форм розрахунків з покупцями, які включають в себе:

- оплата по факту ;
- попередня оплата ;
- надання знижок .

2. Лімітування розмірів дебіторської заборгованості в цілому і в розрахунку на одного клієнта з метою зниження ризику.

Загальний ліміт дебіторської заборгованості встановлюється з урахуванням сформованих у підприємства резервів наявності високоліквідних короткострокових фінансових вкладень для забезпечення платоспроможності підприємства у випадку невиконання дебіторами своїх зобов'язань.

3. Забезпечення стягнення дебіторської заборгованості шляхом оформлення комерційних кредитів забезпеченими векселями .

Використання сучасної форми рефінансування дебіторської заборгованості. Рефінансування - це переведення дебіторської заборгованості у форму грошових коштів, цінних паперів з метою прискорення їх розрахунків.

Підвищити мобільність дебіторської заборгованості можна шляхом застосування вексельної форми розрахунків з покупцями, оскільки однією з переваг вексельної форми є можливість використання векселів в якості платіжного засобу з кредиторами за отримані товари та послуги, що підвищує мобільність оборотних коштів.

В результаті впровадження менеджменту дебіторської заборгованості очікується зменшення її рівня. В межах програми зменшення рівня дебіторської

заборгованості підприємство планує встановити ліміт дебіторської заборгованості в обсязі середньої 45-ти денної реалізації.

Визначимо ліміт дебіторської заборгованості за даними підприємства.

Розрахуємо середній річний обсяг реалізації за останні три роки. Для його визначення скористуємося даними фінансової звітності підприємства, а саме «Звіту про фінансові результати». Середній річний обсяг реалізації продукції АТ «Ямпільський приладобудівний завод» складав:

$$\text{ОРс.р.} = (64185,4 + 13445,5 + 15180,4) / 3 = 30937,1 \text{ (тис.грн.)}$$

Визначимо ліміт дебіторської заборгованості виходячи з 45-денного обсягу реалізації:

$$\text{ДЗл.} = 30937,1 \cdot 45 / 360 = 3867,1 \text{ (тис.грн.)}$$

За даними підприємства середня величина дебіторської заборгованості в 2023 році складала 8937,8 тис. грн.

Отже в результаті лімітування дебіторської заборгованості мають вивільнитися оборотні кошти в обсязі:

$$8937,8 - 3867,1 = 5070,7 \text{ (тис. грн.)}$$

Крім того для більш підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємству необхідно планувати свою фінансову діяльність та контролювати виконання фінансових планів. Концентрація всіх видів планованих грошових коштів підприємства отримує своє відображення в спеціальному плановому документі – плані надходження та використання грошових коштів, яке є однією з форм поточного фінансового планування.

В разі впровадження запропонованих заходів на підприємстві очікується підвищення ефективності його функціонування та покращання його фінансово-майнового стану.

Розрахунок показників ліквідності є досить важливим при прогнозуванні платоспроможності підприємства на наступний період, оскільки визначається величина власних обігових коштів, яка їх частка у покритті запасів і витрат, а також визначається фінансова незалежність підприємства і можливість залучення позикового капіталу для забезпечення нормального функціонування господарської діяльності.

Шляхом порівняння нормативних значень показників ліквідності з незмінними поточними зобов'язаннями визначимо необхідний розмір абсолютно-, швидко-, та середньо ліквідних активів.

Так сума поточних зобов'язань на кінець 2023 року становить 6664,7 тис. грн. Нормативне значення показника абсолютної ліквідності (ліквідності) становить 0,25. А це означає, що сума грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень повинна становити не менше:

$$\text{Грошові кошти} = 6664,7 \cdot 0,25 = 1666,2 \text{ тис. грн.}$$

Аналогічно нормативне значення коефіцієнта поточної (загальної) ліквідності становить 1-2. Тобто сума оборотних активів повинна становити :

$$\text{Оборотні активи} = 6664,7 \cdot 1 = 6664,7 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Максимальне значення: } 6664,7 \cdot 2 = 13329,4 \text{ тис. грн.}$$

Тобто сума оборотних активів повинна бути в межах від 6664,7 до 13329,4 тис. грн.

Нормативне значення коефіцієнта швидкої ліквідності становить 0,8 тому:

Абсолютно та середньо ліквідні активи = $6664,7 \cdot 0,8 = 5331,8$ тис. грн.

Отримані результати доцільно занести до таблиці 3.1 та провести порівняння з наявною сумою відповідних активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод». Це дасть змогу визначити на яку суму необхідно змінити відповідні активи з метою підвищення ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

Таблиця 3.1 – Відхилення між наявними та необхідними активами АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2023 рік, тис. грн.

Активи	Наявні	Необхідні	Відхилення (+,-)
Грошові кошти	4728,7	1666,2	+ 3062,5
Дебіторська заборгованість та інші середньоліквідні активи	24156,9	5331,8	+18825,1
Оборотні активи	33993,1	13329,4	+20663,7

Отже, за умови незмінності суми кредиторської заборгованості у керівництва АТ «Ямпільський приладобудівний завод» є певний запас зниження розміру ліквідних активів: суму грошових коштів та їх еквівалентів можна знизити на 3062,5 тис. грн., суму дебіторської заборгованості та інших середньо ліквідних активів – приблизно на 18825,1 тис. грн.

Це є мінімальні розміри ліквідних активів АТ «Ямпільський приладобудівний завод», які забезпечать дотримання нормативних значень показників ліквідності (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Прогнозні значення показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на 2024 рік

Показники	2022	2023	Відхилення (+,-)	Прогноз на 2024
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,860	0,710	-0,150	0,25
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	4,492	4,334	-0,158	0,8
3. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	5,056	5,100	0,044	2
4. Чистий оборотний капітал	29694	27328,4	-2365,6	6664,7

Передусім підприємству АТ «Ямпільський приладобудівний завод» необхідно змінити суму грошових коштів та їх еквівалентів. Для цього необхідно на підприємстві удосконалити систему грошових розрахунків за реалізацію продукції, надання робіт, а не переводити ці розрахунки у дебіторську заборгованість. Відповідно після цього коефіцієнт абсолютної ліквідності буде знаходитись в межах норми і підприємство зможе негайно розраховуватись за своїми зобов'язаннями. Велику суму коштів недоцільно тримати у дебіторській заборгованості, тому що існує великий ризик неповернення її, тобто переведення заборгованості в безнадійну. Оскільки зростання дебіторської заборгованості призводить до того, що кошти вилучаються з обороту підприємства і відповідно не приносить підприємству прибуток.

Необхідно вжити заходів щодо збільшення розмірів власного обігового капіталу за рахунок збільшення обігових активів і зменшення поточних зобов'язань. Збільшення обігових активів може відбуватися за рахунок збільшення виробничих запасів, обсягів готової продукції, незавершеного виробництва. Але збільшення оборотних активів за рахунок цих складових буде не надто ефективним, тому що вони є низьколіквідними.

Висновок до розділу 3

Отже, для покращення ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в кваліфікаційній роботі запропоновано ряд заходів.

Для підтримки необхідної ліквідності та платоспроможності ВАТ «Ямпільський приладобудівний завод» необхідно реалізувати як тактичні, так і стратегічні заходи. Тактичні заходи полягають у скороченні витрат, збільшенні оборотності оборотних коштів, вирівнюванні доходів і витрат для отримання прибутку. З іншого боку, стратегічні заходи спрямовані на максимізацію вартості підприємства за рахунок інновацій, розширення частки ринку та

впровадження довгострокових інвестиційних програм, які дадуть значні результати.

Прогнозований економічний вплив у результаті коригування кількості наявних активів, включаючи скорочення виробничих запасів, запасів готової продукції та дебіторської заборгованості, а також зменшення поточних зобов'язань, продемонстрував, що прийняття запропонованих заходів, ймовірно, матиме сприятливий результат щодо підвищення ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

ВИСНОВКИ

В бакалаврській кваліфікаційній роботі було досліджено теоретично-методичні засади та розроблені заходи щодо покращення ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод». За результатами проведених досліджень зроблено наступні висновки:

1. Узагальнення результатів проведеного дослідження економічних категорій «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, показало, що ліквідність підприємства можна визначити як здатність підприємства виконати свої негайні короткострокові фінансові зобов'язання, використовуючи свої поточні активи, які легко конвертуються в грошові кошти. Платоспроможність підприємства можна визначити як його здатність виконувати свої безпосередні короткострокові фінансові зобов'язання лише тоді, коли на його рахунках є достатня сума грошових коштів.

Ліквідність і платоспроможність підприємства є взаємопов'язаними поняттями і не можуть розглядатися окремо. Однак ліквідність є ширшим поняттям порівняно з концепцією платоспроможності. У результаті вплив ліквідності на платоспроможність зменшується, показуючи, що вищий рівень ліквідності відповідає вищому рівню платоспроможності. В кінцевому підсумку фінансове благополуччя підприємства визначається його ліквідністю та платоспроможністю.

2. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства можна визначити як стратегічний процес формування та реалізації ефективних рішень, які забезпечують своєчасне та повне виконання фінансових зобов'язань за допомогою доступних платіжних ресурсів. Кінцевою метою такого управлінського підходу є гарантування послідовного зростання та розвитку суб'єкта господарювання, як у теперішньому, так і в майбутньому періоді. Впровадження ефективної системи управління платоспроможністю та ліквідністю є надзвичайно важливим і стратегічним завданням для вітчизняних

підприємств, оскільки дозволяє розглядати причинно-наслідкові зв'язки, які впливають на фінансову стабільність підприємства.

3. Практично всі розглянуті методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності включають в себе розрахунок показників швидкої, абсолютної, загальної ліквідності тощо. Недолік розглянутих методик в тому, що недостатність ліквідності може служити індикатором неблагополуччя, але в жодному випадку не є вичерпним свідченням неплатоспроможності. Недостатність ліквідності – оперативна характеристика якості балансу, що може також відбивати тимчасові фінансові труднощі або локальний вплив зовнішніх факторів, що не знижують потенційної ефективності.

4. Узагальнюючи результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» за 2021-2023 рр. можна зазначити, що в 2023 році підприємство є збитковим, але при цьому ліквідним та фінансово стійким, негативним моментом є зниження ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

5. Аналіз ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показав, що в 2021 році та на початку 2022 року баланс є абсолютно ліквідним, тоді як на кінець 2022 року та в 2023 році ситуація погіршується і баланс підприємства не є ліквідним, оскільки виконуються три умови ліквідності, окрім першої.

Зниження загального показника ліквідності у 2023 р. свідчить про зниження рівня ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» у 2023 році. При чому у 2022 р. загальний показник ліквідності зростає порівняно з 2021 р., що свідчить про зростання ліквідності балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод» в 2022 році порівняно з 2021 роком.

Аналіз відносних показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» свідчить про високу ліквідність і платоспроможність АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на протязі звітного періоду, незважаючи на поступове зниження показників в 2023 році.

Відносні показники фінансової стійкості АТ «Ямпільський приладобудівний завод» показують, що на сьогодні АТ «Ямпільський приладобудівний завод» знаходиться у стійкому стані.

6. Для підтримки необхідної ліквідності та платоспроможності ВАТ «Ямпільський приладобудівний завод» необхідно реалізувати як тактичні, так і стратегічні заходи. Тактичні заходи полягають у скороченні витрат, збільшенні оборотності оборотних коштів, вирівнюванні доходів і витрат для отримання прибутку. З іншого боку, стратегічні заходи спрямовані на максимізацію вартості підприємства за рахунок інновацій, розширення частки ринку та впровадження довгострокових інвестиційних програм, які дадуть значні результати.

Прогнозований економічний вплив у результаті коригування кількості наявних активів, включаючи скорочення виробничих запасів, запасів готової продукції та дебіторської заборгованості, а також зменшення поточних зобов'язань, продемонстрував, що прийняття запропонованих заходів, ймовірно, матиме сприятливий результат щодо підвищення ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Качула С. В., Погорелов Б. В. Ліквідність як характеристика фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 22. С. 40-45.
2. Сніткіна І.А. Підходи визначення сутності платоспроможності та класифікація факторів впливу. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2019. №20. С.156.
3. Лопатовська О. О., Гаєвська О. С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 1. С. 118-123.
4. Ніколаєва Н. А., Трубіцина Ю. І. Платоспроможність та ліквідність підприємства: сутність та методи оцінки. *Вісник КНУТД*. 2018. № 6. С. 253-255
5. Александрова В. О., Чайка Т. Ю., Бабіч В. В. Платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість: теоретичні і методичні аспекти аналізу. *Вісник НТУ «ХПІ»* 2018. № 37. С. 82-89
6. Левкович О.В., Воробйова А.О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. С. 89 – 91. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=103074>.
7. Польова Т. В., Кравцова Ю. В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладі ПрАТ «Бондарівське». *Ефективна економіка*. №10. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/35.pdf
8. Побережець О. В., Гусєв А. О. Ліквідність балансу підприємства та методика її визначення. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 2 (25). С. 223-230.
9. Драган О.О., Варченко О.О., Зубченко В.В. Ліквідність аграрних підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та управління АПК*. 2023. № 2. С. 73-85.

10. Шуміло О. С., Курочка А. С. Ліквідність і платоспроможність підприємства та методи їх аналізу. *Бізнес Інформ*. 2023. Вип. 4. С. 105-111.
11. Люта О. В., Пігуль Н. Г, Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С. 14-23.
12. Черняєв О., Ігнатенко Н., Виноградня В. Теоретичні аспекти управління ліквідністю та платоспроможністю організації. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. Випуск 3 (17).
13. Майборода О.Є., Косарева І.П., Каранда О.М. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 3. С. 793-797.
14. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2 (32). С. 87-95.
15. Лопатовська О.О., Гаєвська О.С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 1. С. 118-123.
16. Білявська А.В., Мізунська І.Р., Ковальчук Н.О. Аналітичні аспекти управління рівнем ліквідності та платоспроможності підприємств енергетики. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 255-261.
17. Лопатовська О., Пономарьова К. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5, Том 1. С. 222-233.
18. Драган О. О., Герасименко І. О., Зубченко В. В., Гаврик О. Ю. Фінансова звітність як інструмент антикризового менеджменту. *Економіка та управління АПК*. 2022. № 1. С. 131–139.
19. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 6 (156). С. 419-426.

20. Павелко О. В. , Попчук Д. О. Ліквідність, ділова активність і рентабельність: характеристика та особливості визначення окремих показників. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2022. Вип. 4. С. 115-131.

21. Корнєва Н.О., Магдун В.І. Аналітичні основи платоспроможності в сучасних умовах господарювання. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 5 (22). С. 86- 90.

22. Іванчук Н. В. Удосконалення факторного аналізу платоспроможності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 57. С. 133-138.

23. Лагун М. І. Методичні аспекти аналізу платоспроможності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 2 (57). С. 53-57.

24. Рудика В.І., Чемчикаленко Р.А., Компанієць А.О. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 33. С. 323-328.

25. Левкович О. В., Воробйова А О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/78.pdf

26. Халатур С.М., Бровко Л.І., Моруга Т.О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 56-60.

Додаток А

**ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ**

Назва роботи: «Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства (на прикладі акціонерного товариства «Ямпільський приладобудівний завод»)»

Тип роботи: БКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

ПОКАЗНИКИ ЗВІТУ ПОДІБНОСТІ UNISCHECK

Оригінальність 91,2%

Схожість 8,8%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Макотовчук А.В.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Коваль Н. О.

(прізвище, ініціали)

Додаток В

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

**«УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ЯМПІЛЬСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД»)»**

Рисунок 1 – Визначення економічної категорії «ліквідність» підприємства

Рисунок 2 – Визначення економічної категорії «платоспроможність» підприємства

Рисунок 3 – Основні напрямки управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Рисунок 4 – Основні елементи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

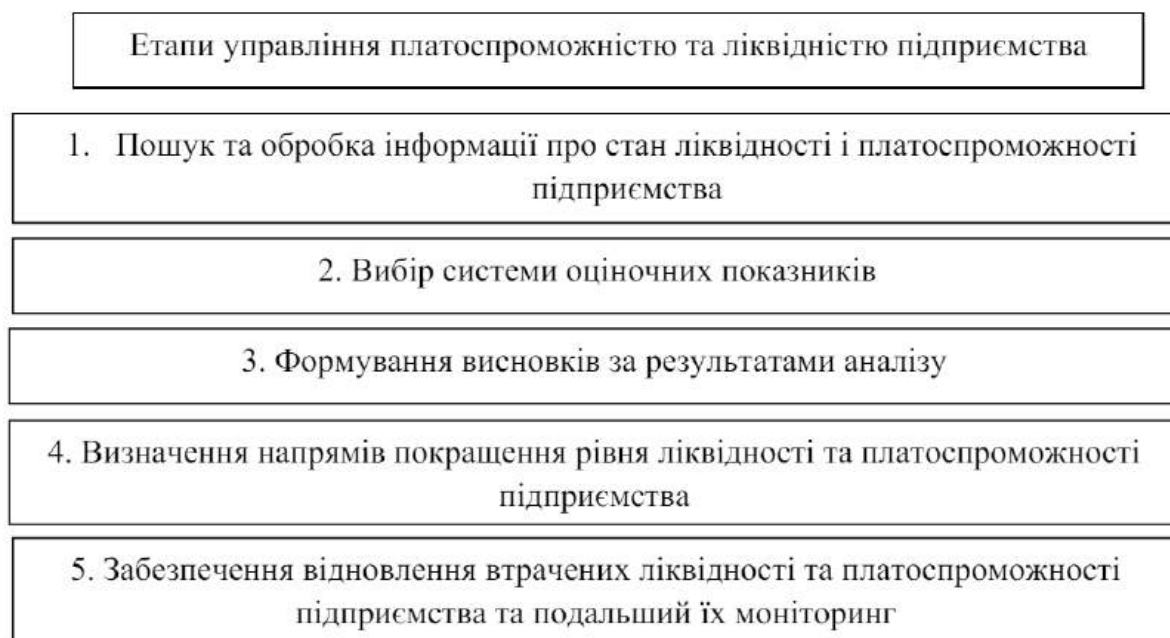

Рисунок 5 – Етапи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Таблиця 1 – Оцінка основних економічних показників діяльності АТ
«Ямпільський приладобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	2022 від 2021		2023 від 2022	
				Абс.	%	Абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	64185,4	13445,5	15180,4	-50740	-79,1	1734,9	12,9
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	58725	11704,7	13715,3	-47020	-80,1	2010,6	17,2
3. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	66206,1	17197,4	18939,3	-49009	-74,0	1741,9	10,1
4. Прибуток (збиток) від реалізації продукції, тис. грн.	-2020,7	-3751,9	-3758,9	-1731,2	85,7	-7	0,2
5. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-952,8	-1058	-2627,5	-105,2	11,0	-1569,5	148,3
6. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	31749	37345,1	35504,5	5596,1	17,6	-1840,6	-4,9
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1806,5	1765,5	1631,2	-41	-2,3	-134,3	-7,6
8. Середня величина власного капіталу, тис.грн.	33555,5	31985,1	30142,4	-1570,4	-4,7	-1842,7	-5,8
9. Середня сума активів, тис. грн.	40733,5	39110,6	37135,7	-1622,9	-4,0	-1974,9	-5,0
10. Середня кількість працівників, осіб	167	89	81	-78	-46,7	-8	-9,0
11. Продуктивність праці, тис. грн./особу	384,34	151,07	187,41	-233,27	-60,7	36,34	24,1
12. Рентабельність реалізованої продукції, %	-3,15	-27,90	-24,76	-24,76	786,4	3,14	-11,3
13. Коефіцієнт автономії (на кінець року)	0,82	0,81	0,81	-0,01	-1,2	0	-
14. Фондовіддача, грн.	35,53	7,62	9,31	-27,91	-78,6	1,69	22,2
15. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,02	0,36	0,43	-1,66	-82,2	0,07	18,8
16. Коефіцієнт покриття (на кінець року)	5,44	5,06	5,1	-0,38	-7,0	0,04	0,8
17. Рентабельність активів,%	-2,34	-2,71	-7,08	-0,37	15,6	-4,37	161,6
18. Рентабельність власного капіталу, %	-2,84	-3,31	-8,72	-0,47	16,5	-5,41	163,5

Таблиця 2 – Структура активів і пасивів балансу АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Актив	На кінець року						Пасив	На кінець року					
	2021		2022		2023			2021		2022		2023	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%		Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
A1	11830,3	30,0	6296,7	16,2	4728,7	13,3	П1	6929	17,6	7321,9	18,9	6664,7	18,8
A2	20984,7	53,2	26595,7	68,6	24156,9	68,1	П2	0	0	0	0	0	0
A3	4959,2	12,6	4123,5	10,6	5107,5	14,4	П3	0	0	0	0	0	0
A4	1768,9	4,5	1762,1	4,5	1500,2	4,2	П4	32514,1	82,4	31456,1	81,1	28828,6	81,2
Баланс	39443,1	100	38778	100	35493,3	100	Баланс	39443,1	100	38778	100	35493,3	100

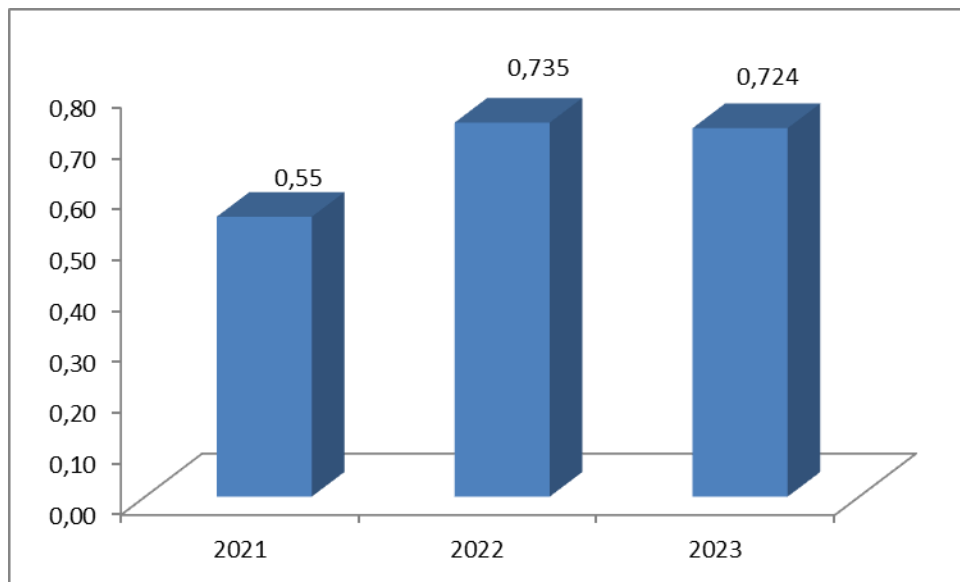

Рисунок 6 – Динаміка загального коефіцієнта ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Таблиця 3 – Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Відхилення (+,-)	
		2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2-0,3	1,707	0,860	0,710	-0,847	-0,150
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,7-0,8	4,736	4,492	4,334	-0,244	-0,158
3. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>2,0-2,5	5,452	5,056	5,100	-0,396	0,044
4. Чистий оборотний капітал	>0	30845,2	29694	27328,4	-1151,2	-2365,6

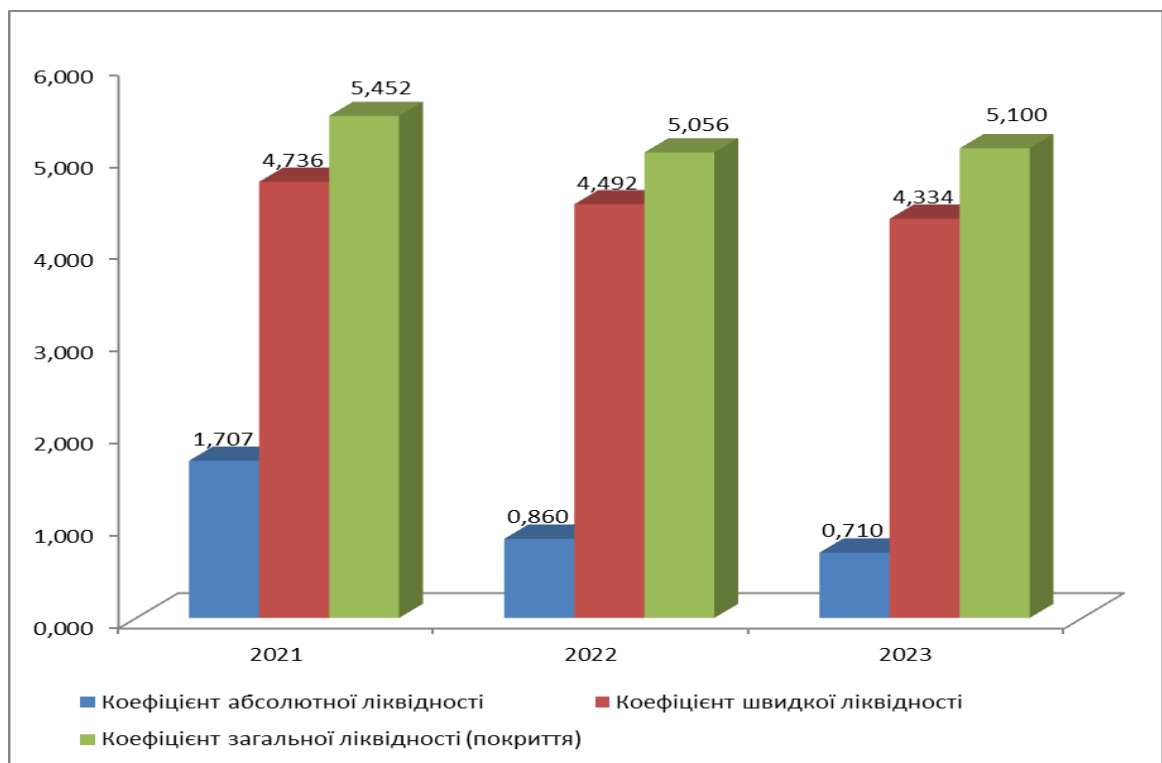

Рисунок 7 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Таблиця 4 – Аналіз показників платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» (фінансової стійкості) за 2021-2023 роки

Показники	Норма- тивне значення	На кінець року			Відхилення (+,-)	
		2021	2022	2023	2022 від 2021	2023 від 2022
1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$\geq 0,5$	0,824	0,811	0,812	-0,013	0,001
2. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	$> 0,1$	0,833	0,802	0,804	-0,031	0,002
3. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (коефіцієнт фінансування)	< 1	0,213	0,233	0,231	0,020	-0,002
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	0,949	0,944	0,948	-0,005	0,004
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	> 1	4,692	4,296	4,326	-0,396	0,029
6. Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	0,176	0,189	0,188	0,013	-0,001

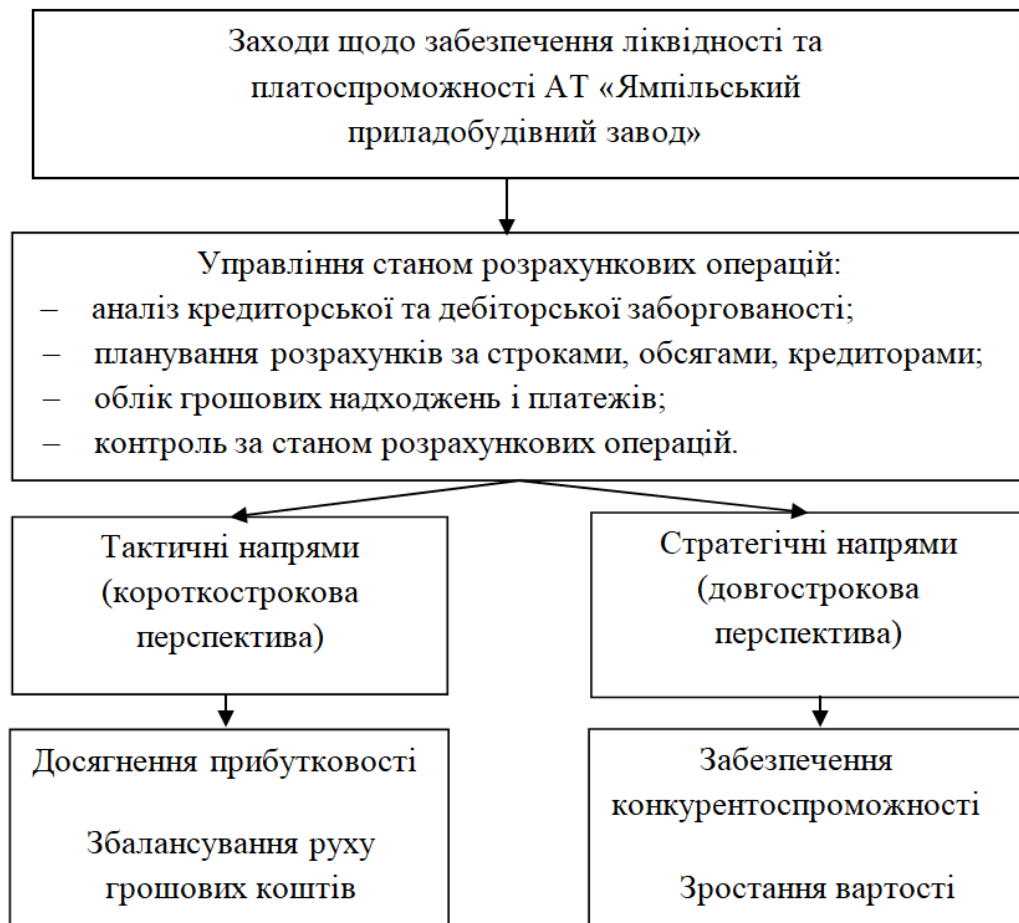

Рисунок 8 – Заходи щодо підтримки ліквідності та платоспроможності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Рисунок 9 – Етапи ефективної реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення платоспроможності та ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод»

Таблиця 5 – Прогнозні значення показників ліквідності АТ «Ямпільський приладобудівний завод» на 2024 рік

Показники	2022	2023	Відхилення (+,-)	Прогноз на 2024
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,860	0,710	-0,150	0,25
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	4,492	4,334	-0,158	0,8
3. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	5,056	5,100	0,044	2
4. Чистий оборотний капітал	29694	27328,4	-2365,6	6664,7